

Алатау

Қоғамдық-саяси газет / Общественно-политическая газета

alatau_offset@mail.ru
alatau.aqparat

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВТЫҢ ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНА ҮНДЕУІ

Қымбатты отандастар!

Бүгін елімізге және әрқайсымызға қатысты аса маңызды Үндеу жариялап отырмын.

Еліміздің Конституциясына сәйкес Қазақстан Республикасы Президентінің кезектен тыс сайлауын 2019 жылдың 9 маусымында өткізу туралы шешім қабылдадым.

Мен бұл жауапты шешім бойынша Елбасымыз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевпен ақылдастым.

Парламенттің қос палата спикерімен, Премьер-Министрмен

кеңестім. Конституциялық Кеңестің келісіміне жүгіндім.

Парламенттегі партия жетекшілерімен кездестім.

Кезектен тыс сайлау туралы шешім қабылдау – өте маңызды әрі қажетті қадам.

Біз Елбасымыздың арқасында тәуелсіз, қуатты мемлекет құрдық. Қазақстан халықаралық жүйеде өзіне лайықты орнын алды. Бізді ықпалды және белді мемлекет ретінде бүкіл әлем мойындайды.

Қазіргі таңда тарихи кезеңді бас-

тан өткеріп отырмыз.

Жоғары билік заңды және бейбіт жолмен ауысты. Бүкіл әлем қоғамдастығы осы оқиғаны түсіністікпен және құрметпен қабылдады.

Мемлекет басшысы ретінде мен өзімнің міндетімді және жауапкершілігімді терең сезінемін.

Президент лауазымына кіріскеннен бастап өңірлерді аралап жүрмін. Халықтың көңіл-күйін жақсы білемін. Зиялы қауыммен, еңбек ұжымдарымен, бизнес өкілдерімен, инвесторлармен, халықаралық тұлғалармен кездестім.

Біз Елбасының сара жолымен жүреміз. Халқымыз – біртұтас. Тәуелсіздігіміздің ең жоғары құндылығы ретінде мемлекетіміздің іргесі мығым. Алдағы Президент сайлауы осыған дәлел болуы керек.

Сондықтан, елдегі қоғамдық-саяси келісімді қамтамасыз етіп, алға басу үшін, әлеуметтік-экономикалық мақсат-міндеттерді лайықты жүзеге асыру үшін бізге айқындық қажет. Оның үстіне, әлемдегі ахуал бұлыңғыр болып тұр. Бұл Отанымыздың қауіпсіздігіне

сын-қатер әкелуі мүмкін.

Ішкі және сыртқы саясаттағы сабақтастық пен тұрақтылықты сақтап, Елбасы ұсынған әлеуметтік бағдарламаларды ойдағыдай сәтті әрі тиімді іске асыруымыз керек.

Ол үшін аталған тағдырлы шешімді қабылдадым. Мұндай шешім тек халықтың тікелей еркімен сайлауда қабылдануы қажет.

Қазақстан – демократиялық мемлекет. Президент халықтың таңдауымен сайланады.

Мен, Мемлекет басшысы ретінде, сайлаудың таза, ашық әрі әділ өтуіне кепілдік беремін! Бұл – менің берік ұстанымым!

Алдымызда зор міндеттер тұр. Мен халқымызға, яғни Сіздерге сенемін.

Қадірлі отандастар!

«Алтау ала болса, ауыздағы кетеді, төртеу түгел болса, төбедегі келеді» дейді дана халқымыз. Алдағы сайлауға баршаңызды барынша жауапкершілікпен қарауға шақырамын. Еліміздің келешегі, әр отбасы мен әр азаматтың тағдыры Сіздердің шешімдеріңізге тікелей байланысты!

КЕМЕЛ

ТҮЛІҒА

Бұл орайда ерекше парасаттылық танытқан ел басшысы өзінің Президент лауазымындағы алғашқы сапарын киелі Түркістаннан бастап Түркістан – тек қазақ халқының ғана емес, күллі түркі жұртының қасиетті мекені, аса жауапты сәттер мен күрделі саяси шешімдер қабылдайтын уақыттарда тәу ететін қасиетті орын – сан ғасырлық адамзат шежіресінің куәгері және өркениет жауһары екенін бүкіл әлемге тағы да бір паш етті.

Облыс әкімдерімен өткен кеңесте әкімдерге халыққа жақын болуды, жұртты мазалаған мәселелерге жедел жауап қайыруды тапсырды. Аудандардан бастап облысқа дейінгі барлық деңгейдегі әкімдерге қатысты бұл тапсырма халықпен қарым-қатынастың дереу жаңа форматына көшуді, ашық және шұғыл әрекет етуді жүктейді.

Бұрынырақта, әлеуметтік желілер-де ара-тұра айтып жүрген: «Бізге даңғазалықты доғарып,

ысырапшылдықтан арылу қажет...

Қазақтың тілі – қазақтың жаны! Халқымыздың тарихы да, тағдыры да – тілінде. Мәдениеті мен әдебиеті де, ділі мен діні де – тілінде...

Ең алдымен, қазақ тілін және орыс тілін оқыту жүзеге асырылуы тиіс. Біздің балаларымыз үшін мұның мәні зор. Содан кейін ағылшын тілін үйретуге болады», – деген ой-тұжырымдарын тағы да нақтылап, қадап-қадап тұрып ашық айтты.

Күні кеше ғана аяқталған, Ресейге барған алғашқы халықаралық сапарында салиқалы, салмақты, сындарлы саясат ұстанды.

Енді, міне, өзінің күні кеше Қазақстан халқына үндеуінде аса маңызды шешім қабылдап, Қазақстан Республикасындағы кезектен тыс сайлау 2019 жылдың 9 маусымында өтетінін мәлімдеді. Ал кезектен тыс сайлау туралы шешім қабылдау – өте маңызды әрі қажетті қадам еді. Өйткені елдегі қоғамдық-саяси келісімді қамтамасыз етіп, ілгері басу

Бүгінде бүкіл Қазақ елі, Қазақ елін танып-білгісі келетін төрткүл дүниенің әр түкпіріндегі барша адамдарың ерекше зер салып, жіті назар аударып отырған бір шындығы бар. Ол Қазақ Елінің жаңа Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың өзінің ел басшысы ретіндегі алғашқы сапарларын қалай бастап, қайда баратыны және алғашқы кеңес-жиындарда қандай бағыт-бағдар ұстанатыны, не айтатыны жайында.

үшін, қазіргі әлеуметтік-экономикалық мақсат-міндеттерді қажырлы түрде лайықты жүзеге асыру үшін бізге ең алдымен ел ішінде жүрген небір күңгірт әңгімелерді сырып тастайтын айрықша айқындылық қажет екені анық. Сондықтан да Президент осындай батыл қадамға барып отыр. Бұл дер кезінде қабылданған сындарлы да дұрыс шешім деп ойлаймыз.

–Президентхалықтыңтаңдауымен сайланады. Мен, мемлекет басшысы ретінде, сайлаудың таза, ашық әрі

әділ өтуіне кепілдік беремін! Бұл – менің берік ұстанымым! – деп қадап айтты Қасым-Жомарт Тоқаев Қазақстан халқына өз үндеуінде.

Ылайым, сайлау осы деңгейде өтсін деп тілейік! Бұл баршамызға барынша жауапкершілік жүктейтін сәт!

Жазушы Ырым Кененбайдың мақаласының жалғасын 8-9 беттен оқисыздар.

КАНДИДАТТАРДЫ ҚАБЫЛДАУ 28 СӘУІРДЕ АЯҚТАЛАДЫ

Орталық сайлау комиссиясы кезектен тыс сайлауда Қазақстан президенті лауазымына арыздары 2019 жылдың 28-ші сәуіріне дейін қабылданады.

Кампания кезеңдерінің ұзақтығын анықтауға Конституцияның «Қазақстан Республикасы сайлау туралы» заңның 66 бабының 1-тармағы негіз болды.

ҚР Президентін кезектен тыс сайлау кезінде сайлау шараларын өткізу мерзімін орталық сайлау комиссиясы белгілейді.

Осы жоспар бойынша президенттікке кандидаттар ұсыну сайлау жарияланған күннен кейін басталып, яғни 2019 жылдың 10 сәуірінен, 2019 жылдың 28 сәуірінде сағат 18:00 аяқталады.

Осылайша, үміткерлерге мемлекет басшысы лауазымына ұсынылу үшін 19 күн беріледі.

Еске сала кетейік, 9 сәуір күні мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев халыққа үндеу жариялап, кезектен тыс президент сайлауы болатынын мәлімдеген еді.

ЕСКЕ АЛУ КЕШІ

ӨНЕРДЕГІ БИІК ӨНЕГЕ

«Әмина Өмірзақова қазақ киносының алғашқы қарлығаштарының бірі ретінде бұл саланың дамуына елеулі үлес қосты», – дейді өнертанушылар.

Қазақ кинематографиясының баға жетпес қазынасына айналған: «Абай», «Жамбыл», «Бір ауданда», «Ана туралы аңыз», «Арманым менің», «Ақ шаман», «Нан демі», «Шанхай» фильмдерінде жасаған бейнелері, әсіресе әйгілі «Тақиялы періштедегі» актриса ойнаған Тана апаидың рөлі қалың жұртшылықтың махаббатына әлі күнге дейін бөленіп келеді.

Шара барысында актрисаның өмір жолын бейнелейтін бейнесюжет әзірленіп, көпшілік назарына ұсынылды. Театр, кино әлемі туралы ақпарат беретін кітап көрмесі ұйымдастырылды. Кино – шолу барысында «Ана туралы аңыз», «Тақиялы періште», «Гауһартас», «Мама Роза» сынды фильм-

С. Сейфуллин атындағы Алматы облыстық әмбебап кітапханасының ұйымдастыруымен Қазақ ССР Халық Әртісі, актриса Ә. Өмірзақованың туғанына 100 толуына орай, еске алу кеші өткізілді.

дерден үзінді көрсетіліп, біраз деректер айтылды.

Сонымен қатар, Б. Римова атындағы драма театрының актрисасы, ҚР Еңбек сіңірген қайраткері Әлихан Ыдырышева, «Тақиялы періште» фильміндегі Тайлақтың образын сомдаған актер, Қазақстан Республикасының Мәдениет қайраткері, Алматы облысының Құрметті азаматы Әлімғазы Райымбеков қатысып, апамыз жайлы ыстық естеліктерімен бөлісті. Әңгімені бір ауыздан ұйып тыңдаған жастар, келген қонақтарға өз сұрақтарын жолдап, тұшымды жауап алды.

Өз кезегінде, Талдықорған политехникалық колледжінің студенті Тұрдахун Мадина тебіреніске толы арнауын арнап, аудиторияны бір сергітіп тастады.

Кеш соңында Әлімғазы Райымбеков атамиздің иығына шаған жабылып, Әлихан Оразғалиқызына шағын сый-сыяпат ұсынылды. Естелікке суретке түсумен аяқталған бұл кеш – көптің есінде ұзақ уақыт қалары сөзсіз.

**Мөлдір ҚУАНДЫҚ,
С. Сейфуллин атындағы Алматы облыстық әмбебап кітапханасының баспасөз хатшысы.**

Жетісу жұртшылығының сүйікті арнасына айналған «Жетісу» телеарнасының 20 жылдық мерейтойына орай дәстүрлі әншілердің кеші өтті.

Сахна төрінде сөз алған телеарна басшысы Бейсен Құранбек «Домбыраны қолына алып, қара жорғаны

«ЖЕТІСУ» ТЕЛЕАРНАСЫ – ҚУАНЫШ ХАБАРШЫСЫ

миніп, әуелетіп ән салып, қоңыр салқын төске алып Еуразияның шетсіз, шексіз даласын көсіп келе жатқан көшпендіні көз алдыңызға елестетіңізші. Олар кімдер? Олар – біздің бабаларымыз. Сол сал-серілердің ұрпақтары сіздердің алдарыңызда өнер көрсетеді. Биыл «Жетісу» арнасына, сіздердің арналарыңызға 20 жыл. Мерекемізді қалай өткіземіз? деп көп ойландық. Бірнеше шараны қолға алдық. Соның ішінде қазақтың асыл мұрасын, сонау бабалардан келе жатқан мәдениетімізді де ұлықтайық деп өңір басшысының қолдауымен аталмыш шараны ұйымдастырып отырмыз. Г.Потанин деген орыс зерттеушісі «Маған бүкіл қазақ даласы ән салып тұрғандай көрінеді» дегені бар емес пе. Сонда ол Біржан сал мен Ақан серінің, Иман Жүсіп пен Жаяу Мұсаның, Мұхит пен Естайдың салған

әндерінің жаңғырығын ғана естіген шығар. Ал, қазақ өнінің әуеде қалықтап тұрғанына сан мыңдаған жылдар болды. Жетісудың даласында Қабан жырау мен Сүйінбайдың, Жамбыл мен Кененнің, Қалқа мен Дөнештің, Сәдіқожа мен Пішәннің, Қапез бен Рыскелдінің жырлары шалқып, көкте қалықтады. Сол ән әлі жерге қонған жоқ. Ол құстың қанатында, таудың шатқалында, әншілердің көкірегінде әлі күнге сайрап тұр. Сол әндерді сіздермен бірге тыңдаймыз», – деп жиналған қауымға алғысын білдірді.

Дәстүрлі ән кешінде Рамазан Стамғазиев, Айгүл Қосанова, Бейбіт Мұсаев, Нұржан Жанпейісов, Еркін Шүкіман, Тілеулес Құрманғалиев сынды өнерпаздар әннен шашу шашып, жиналғандардың мерейін тасытты.

Өз тілшіміз.

БІРІНШІ ҮМІТКЕРДІҢ ЕСІМІ БЕЛГІЛІ БОЛДЫ

Маусым айында өтетін Президенттік сайлауға тәжік-ауған шекарасында жауынгерлік қимылдарына және әскери қақтығыстарға қатысқан ардагерлердің одағы Мұхтар Тайжанның Қазақстан президенттігіне кандидатурасын ұсынуды жоспарлап отыр. Бұл туралы одақтың жетекшісі Мұрат Мұхамеджанов жеткізді.

Ол алдымен Тайжанға «Ардагерлер одағы» республикалық қоғамдық бірлестігінің жалпы жиналысында қатысушылардың көпшілігі дауыс беруі керек екендігін айтты. Үміткерге дауыс беру 20 сәуірде Нұр Сұлтан қаласындағы жалпы жиналыста өтеді.

Мұрат Мұхамеджанов Мұхтар Тайжанды президенттікке лайықты үміткер деп санайтынын айтты. Ардагерлер одағы басқа кандидат ұсынуды жоспарламайды. Сәуір айында үміткерді сайлауды демократия қағидаттарына сәйкес өткізу жоспарлануда, ал Мұхамеджановтың өзі хаттамаға қол қояды.

Ол сондай-ақ, дауыс берудің уақыты мен орнын қосымша хабарлайтындығын атап өтті.

ӘЛЕМ ЖАҢАЛЫҚТАРЫ

АҚШ ПЕН ИРАН ӨНІРЛІК ҚАУІПСІЗДІККЕ ЗОР ҚАТЕР ТӨНДІРДІ

АҚШ пен Иран бір-бірінің ресми әскери күштерін террорлық ұйым ретінде жариялап, Вашингтон мен Тегеран ара қатынасының қайшылығын өршітіп жіберді. Құрама Штаттары президенті Трамп Иранның Ислам революциясы сақшылар корпусын террорлық ұйым ретінде жария етті. Бұған жауап ретінде Иран тарабы АҚШ-тың Батыс Азиядағы барлық әскери күштерін террорлық топ ретінде атады. Иран мен АҚШ арасындағы бұл қайшылық өңірлік қауіпсіздікке де жаңа қатер алып келуі мүмкін. Орта және Таяу-Шығыста АҚШ-тың бірнеше он мыңнан әскері және 20-дан астам маңызды әскери базалары бар. Иран ресми түрде террорлық ұйым ретінде таныған бұл әскери күштер Иран қарулы күштерінің ми түрде террорлық күресті желеу еткен шабуылдарына тап болуы мүмкін. Иран мен АҚШ терроризмге қарсы күресті желеу еткен шабуылдарына тап болуы мүмкін. Иран мен АҚШ үкіметтері талай мәрте бір-бірін терроризмнің қолдаушысы ретінде айыптаған. Әсіресе, Ауғанстан, Ирак, Сирия жеріндегі дағдарыстарда АҚШ Иранның астыртын әрекеттер арқылы сепаратисттерді желіктірді деп айыптаса, Иран да АҚШ-ты осыған ұқсас жазғырады.

ПОРОШЕНКО МЕН ПУТИН ЖАРНАМАСЫ УКРАИНА ХАЛҚЫН САЙЛАУАЛДЫ САРСАҢҒА САЛДЫ

Украина көшелерінде Владимир Путин мен Петр Порошенконың суреті бар сайлауалды плакаттар мен кітапшалар пайда болды. Плакаттарда «21 сәуір. Шешуші таңдау» деп жазылған. Аталған жарнамалық плакаттан кейін Украина жұртының пікірі екіге жарылып сайлауалды сарсаңға түсті. Әлеуметтік желілерде мұндай қадам сайлауалды жағдайды сайлауалды және мемлекеттегі келеңсіздіктер деп бағаланған. Президент штабы бұл бәсеңдету «сыртқы сын-қатерлер жағдайында төтеп бере алатын мықты президент қажет» деген үгіт-насихат қажет деп түсіндірді. Кей сарапшылардың пікірінше, Порошенко екінші турда жеңіске жетеді. Себебі, ол азаматтардың өмір сүру деңгейін арттыру және сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жолында айтарлықтай жақсы нәтижеге қол жеткізген. Айта кетейік, Украинада президент сайлауының бірінші туры наурыз айының 31-і күні өткен. Онда сайлау қорытындысы бойынша, Владимир Зеленский 30,22%, Петр Порошенко 15,93% дауыс жинап, екінші турға өткен. Сайлаудың екінші кезеңі сәуірдің 21-і өтеді.

www.qazaqtimes.kz

КЕЛБЕТ

ҰСТАЗДАРДЫҒЫ ҰСТАЗЫ

Қазақстанның Еңбек Ері, көрнекті педагог-ұстаз, Алматы қаласындағы директорлар кеңесінің төрайымы, Қазақстанға еңбегі сіңген қайраткер Миразова Аягүл Төрехқызының 70 жасқа толған мерейтойын Білім және ғылым министрінің қолдауымен ел басқарған танымал азаматтармен бірге қазақстандық өріптес ұстаздар, білім алған шәкірттері қатысқан республикалық танымдық жиын өтті.

Аягүл Төрехқызы жалпы білім беретін мектептердің қазіргі даму ұмтылысын, сондай-ақ, мектеп басқару өнерінің үрдістеріндегі идеологиялық әдістемелердің негізін қалаған ұстаздардың ұстазы. А. Миразова басқарып отырған №159 кәсіптік гимназия – ағыл-ойдың сарқылмас қазынасы, ұлттық өнеге мен тәлімінің үлгісі. Аталған мектеп ХХІ ғасырдың ұлттық қазақ мектебінің моделі деуге болады. Үш жүздей публицистикалық-педагогикалық мақалалардың, сұхбаттардың, ойтолғаулардың, теле және радио пікірлердің авторы. А. Төрехқызы басқаратын мектеп Республикалық педагогтар мен мектеп басшыларының біліктілігін жетілдіру институтының тірек мектебі болды.

Мен Ащыбұлақ ауылындағы А. Бубенцов атындағы орта мектебінде, Бөйдібек би ауылындағы медициналық колледжде, Ж. Қайыпов ауылындағы Қазақстан орта мектептерінде алғашқы әскери дайындық пені мұғалімі болып жұмыс істедім. Аягүл Миразованың өмірі, ұстаздық еңбек жолы және жетістіктері туралы 2005 жылдан бастап телеарна, баспасөз арқылы жақсы таныс едім. «Алатауды алыстан көрдім, қасына бармадым. Жақсының атын естідім, дастарқандас болмадым» деп аталарымыз бекер айтамыз. 2013 жылы Алматы қаласындағы №159 гимназияда өткізілген іс-шараға К. Серікбаев, Б. Смағұлдың шақыруымен барып, Аягүл Миразовамен сөйлесіп, жайылған ақ дастарқанан дом татым. Алматы қаласында өткізілген мемлекеттің

дамуы мен өркендеуіне үлес қосып, өнер, білім салаларында жемісті еңбек етіп жүрген азаматтарға Қоғамдық атақтар мен марапаттар жөніндегі Республикалық Кеңес тағайындаған марапаттарды салтанатты табыс ету шарасына менде шақырылып, Алматы қаласында А. Миразованың қолынан «Білім беру саласының үздігі», екінші рет «Еңбек үздігі» медальдарын алдым. 2018 жылы өзім жұмыс істеп жүрген Қазақстан орта мектебінде кездесуге шақырып, бес жылдан бері Еңбекшіқазақ ауданындағы ұстаздар мен студенттердің, оқушылардың тосып жүргенін айтып едім, келісімін берді. Шелек ауылындағы политехникалық колледждің өкімшілігі, ұстаздары, студенттері «Ұстаздардың ұстазын» ерекше қарсы алатынын айтты. А. Миразова бастаған қонақтарды колледжде оқытылатын 6 мамандық бойынша студенттер дайындаған жобаларын қазақ, орыс, ағылшын тілінде еркін таныстырды.

Ғалым-ұстаз, білім беру саласының қайраткері – Аягүл Төрехқызының әлі де асқар биіктерге самғайтын қыран қанаты талмасын деп тілейміз. Алыстарға сергек көңіл-күймен қарайтын, парасатты, кемел тұлғаларының ғұмыры ұзақ болғай.

**Ардагер ұстаздар
Нұрғайша МАНАПОВА,
Әсет АЛЖАНБАЙ,
Еңбекшіқазақ ауданы.**

ПОВЕРЬ В СЕБЯ!

УЧЕНИК 11 КЛАССА НАЗАРБАЕВ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ШКОЛЫ ГОРОДА ТАЛДЫКОРГАН ДИАС ЖЕТПІСБАЙ ЗАВОВАЛ СЕРЕБРЯНУЮ МЕДАЛЬ ПО РУССКОМУ ЯЗЫКУ В РЕСПУБЛИКАНСКОЙ ОЛИМПИАДЕ «ДАРЫН».

Республиканская олимпиада по предметам общественно-гуманитарного направления состоялась в городе Кызылорда, в котором приняли участие порядка 700 школьников со всех регионов страны.

«Олимпиады - это отличная школа жизни, это шанс посмотреть новые города, завести ряд знакомств по интересам. И конечно, это реальный шанс поступить в престижный университет без вступительных испытаний. Так что смело берите в руки пособия, изучайте задания и добивайтесь результатов», - говорит Диас.

Диас является президентом Назарбаев Интеллектуальной школы города Талдыкорган, координатором школьного клуба «ТЕДХ», участником хора, танцевальной студии, драмкружка.

По словам юного олимпийца для человека очень важно, чтобы кто-то в него поверил. Если в него верят, он способен на многое.

А. АКЫБАЕВА.

Робота-теплицу с возможностью автоматического ухода за грибами создал ученик 9 класса Назарбаев Интеллектуальной школы города Талдыкорган

«Ученые обнаружили, что грибы способны «питаться» радиацией. Такое открытие может изменить взгляд на энергетический баланс на Земле, а также прокормить космонавтов. Грибы занимают крайне важное место в круговороте веществ в природе. До сегодняшнего момента считалось, что основное их предназначение - разлагать и перерабатывать органические вещества, делая их съедобными для других живых существ. Однако специалисты из Медицинского колледжа имени Альберта Эйнштейна при Йешивском университете в США обнаружили скрытый талант грибов - способность использовать радиацию как источник энергии, получать за счет этого пищу и расти», - делится своими комментариями Алихан Тынышбаев.

Основываясь на результатах исследования, Алихан пришел к выводу, что сочетание технологии выращивания грибов из мицелия совместно с роботизированными системами и устройствами - это наиболее эффективный способ выращивания грибов, который приведет к обеспечению населения нашей страны ценным питательным продуктом. Также автор проекта полагает, что успешность проведенного эксперимента позволит в будущем осуществлять выращивание грибов на поверхности Марса, тем самым позволяя космической экспедиции, автономно обеспечивать себя пищей.

Для руководителя проекта Рауиля Рамазанова и его ученика Алихана Тынышбаева создание прототипа космической теплицы стал для них самым первым опытом в области робототехники.

«Работа с учащимся над проектом научила меня более объективно оценивать свои возможности, находить пути решения возникающих проблем в процессе конструирования макета, программирования и подключения устройств. Я думаю мы научились многому на своих успехах и ошибках. Самое главное, на мой взгляд, это то, что Алихан получил море эмоций, познакомился с новыми друзьями и смог получить опыт по проектированию роботов», - подытожил интервью руководитель проекта, учитель информатики Рауиль Рамазанов.

А. МУРАТКЫЗЫ.

В Алматинской области идет успешная реализация Пяти социальных инициатив. Об этом стало известно на очередном заседании комиссии во главе с председателем Алматинского областного общественного совета по контролю за реализацией «Пяти социальных инициатив» Садыком Абдыкадыровым.

ОЧЕРЕДНОЕ ЗАСЕДАНИЕ КОМИССИИ

Цель встречи - подвести итоги реализации пяти социальных инициатив в регионе и промежуточные результаты работы, проделанной за отчетный период. На встрече приняли участие руководители областных управлений, представители общественных организаций и молодежи.

По словам председателя Общественного совета Садыка Нурсапаевича, важно, чтобы члены общественного совета посещали строительные проекты в рамках программы «7-20-25» и проводили разъяснительную работу.

«В Алматинской области в рамках первой инициативы планируется строительство 35 жилых домов на 1 184 квартир. На сегодня ведутся переговоры с подрядчиками строительных компаний», - сообщает руководитель областного управления строительства Даурен Жолжанов.

В текущем году планируется построить 2 общежития на 1 968 мест, 10 общежитий на 8 колледжей, а также будет проведена реконструкция одного общежития на 288 мест в городе Талдыкорган. Об этом сообщил руководитель областного управления образования Даурен Хабдолданов. «В рамках программы занятости и предпринимательства из бюджета области выделено порядка 4,5 млрд. тенге, планируется выдача кредитов на 1307 человек», - сообщил в свою очередь руководитель управления сельского хозяйства Саят Сахмолдин.

В рамках программы «7-20-25» на сегодня получено 295 заявок на общую сумму 1,6 млрд. тенге. На сегодня были одобрены 150 заявок на сумму 1 млрд. тенге. Нехватка соответствующего всем нормам Программы жилья в регионе является серьезным препятствием для успешной реализации Программы», - подчеркивает председатель Алматинского областного филиала «Национальный Банк Республики Казахстан» Ильяс Ернар.

Ш. ХАМИТОВ.

В НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ ЭКОНОМИКА КАЗАХСТАНА ОЦЕНИВАЕТСЯ АВТОРИТЕТНЫМИ МЕЖДУНАРОДНЫМИ РЕЙТИНГАМИ, ОДНИМ ИЗ КОТОРЫХ ЯВЛЯЕТСЯ ПРИЗНАННЫЙ ВО ВСЕМ МИРЕ РЕЙТИНГ «DOINGBUSINESS» ВСЕМИРНОГО БАНКА.

ЭЛЕКТРОННАЯ РЕГИСТРАЦИЯ ПРАВ НА НЕДВИЖИМОСТЬ

Одним из показателей указанного рейтинга является индикатор «Регистрация собственности». Так, с 1 января 2013 года упростилась процедура оформления недвижимости в режиме «Онлайн».

Теперь, после подписания сделки купли - продажи, мены, дарения, и других видов сделок, с согласия покупателя, на электронную регистрацию нотариус заверенной своей электронной цифровой подписью (ЭЦП) через программу «е-нотариат» сразу же направляет правоустанавливающий документ в электронном виде (договор купли-продажи, дарения.) об изменении собственника недвижимости в регистрирующие органы.

Процедура электронной регистрации недвижимости в он-лайн режиме может быть произведена всего за один день, если покупатель недвижимости сразу после подписания сделки у нотариуса оплатит сумму сбора платежной карточкой любого банка, через платежный шлюз Электронного правительства Республики Казахстан (ПШЭП), при этом электронно- цифровая подпись (ЭЦП) сторон (продавца и покупателя) не требуется.

Только после данной процедуры собственник недвижимости будет считаться зарегистрированным.

Граждане привыкли получать документ на бланке с гербовой печатью, с подписью, хотя электронный документ юридически приравнен к обычному документу.

Электронная регистрация кардинально упростила процедуру оформления права собственности на недвижимое имущество. Основным преимуществом онлайн регистрации для населения - является сокращение времени и соответственно оплата.

А.Р. ЖАНБЫРБАЕВА,

Инспектор Департамента юстиции Алматинской области.

«ГЛОБАЛЬНАЯ ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ КАТАСТРОФА - ГЛАВНАЯ УГРОЗА СОВРЕМЕННОСТИ»

могуществе и силе природы, которая в любой момент может показать свои «клыки». Сейчас двадцать первый век, поэтому слово поклонение будет иметь несколько иной смысл. В мире поклонение может проявляться в таких формах, как посадка деревьев, уход за большими животными, отказ от топлива, содержащий углекислый газ, экономия воды и другое. Экологическая катастрофа рядом. Об этом всегда нужно помнить. Наведение порядка по предотвращению этой катастрофы, нужно, пока природные катаклизмы не стали повседневным явлением. Равнодушие большинства - это слепая зона. Пока человек не встретится с проблемами экологии один на один, никто не будет лишней раз воспрепятствовать сливу токсических веществ в пресную воду, или уничтожению тысячи гектаров лесов для постройки зданий. Деятельность людей за последние два столетия ускорило процесс истощения земельных ресурсов. Люди перестали бояться природы, и лишь изредка при природных стихийных бедствиях мы вспоминаем о Земле и ее проблемах.

В китайской философии говорится, действие надо начать с того, чего еще нет. Так и государству пора оставить все эти политические проблемы на потом, и спасти нашу Землю от экологической катастрофы. Пока природные катаклизмы не обрушились с большей силой, нужно начать кампанию по сохранению природы. Ведь кроме нас на Земле будут жить следующие поколения наших детей и внуков, которые возможно не увидят Землю со всеми ее природными богатствами и животным миром. И настоящим долгом человека перед природой должно быть его равнодушие и беспечность перед экологическим апокалипсисом.

М. КЕНЕСОВА

НАЧАЛ РАБОТУ ПРОЕКТНЫЙ ОФИС

По сообщению пресс-службы палаты предпринимателей области, в Алматинской области заработал Проектный офис по мониторингу работы Программы льготного кредитования приоритетных проектов (Проектный офис «экономики простых вещей»). В связи с этим предпринимателям разъясняют условия участия в программе.

Офис будет вовлекать предприятия для участия в программе, осуществлять сопровождение проектов от стадии разработки бизнес-плана до финансирования, а также мониторинг проектов, выявлять проблемные вопросы. В составе Проектного офиса «экономики простых вещей» представители Палаты предпринимателей, Управления предпринимательства и индустриально-инновационного развития, Управления сельского хозяйства, фонда «Даму», а также банков второго уровня. Итоги работы будут озвучиваться на еженедельной основе перед республиканским Проектным офисом. В рамках программы выделено 600 млрд тенге.

Накануне в городе Алматы состоялась рабочая встреча по разъяснению условий программы с участием руководителей и финансовых директоров предприятий алматинского региона. Заместитель директора по экономическим вопросам Палаты предпринимателей Алматинской области Асет Шахметов рассказал о требованиях, механизме финансирования и ответил на вопросы представителей компаний.

«Финансирование будет идти из республиканского бюджета. Чтобы получить финансирование, предпринимателю необходимо направить заявку

в банк, пройти процедуру оценки и согласования. 9 банков готовы финансировать по 8%. Заем выдается на 9 лет. На стадии рассмотрения самой заявки предусмотрено предварительное рассмотрение размера субсидирования», - пояснил Асет Шахметов.

В настоящее время по области заявки трех компаний находятся на рассмотрении в банках, еще 15 предприятий выразили заинтересованность в получении льготного кредита.

Напомним, по поручению Главы государства правительство Казахстана выделит 600 млрд тенге на финансирование экономики «простых вещей». Льготные кредиты выдаются на проекты в сфере легкой, пищевой, мебельной промышленности, производства строительных материалов и АПК.

Адрес проектного офиса: г.Талдыкорган, 8 мкрп пр-т Астана 2 А, здание Выставочного комплекса 2-этаж. Справки по тел.: 8 (7282) 40 14 98, эл.адрес: a.kaskarauov@atameken.kz.

Ш. БАТЫРОВ.

ЖЕТІСУ ДИҚАНДАРЫ ШАРУАҒА КІРІСТІ

Жеті қат көктем қыт қонып, жер қойнауын ырысқа толтырған Жетісу жерінде көктемгі науқандық егістік жұмыстар басталып кетті. Бүгінде жер игеріп отырған диқандар мен шаруа қожалығы иелерінің нағыз қарбалас шағы. Облыс аймағындағы егіс алқаптарына тұқым себу жұмыстары жүргізілуде. Осыған байланысты, Алматы облысы әкімінің орынбасары Серікжан Бескемпіров Талдықорған қаласы маңындағы егістік алқаптарына барып, заманауи техникалармен тұқым шашу жұмыстарын өз көзімен көріп қайтты.

лар мол өнім алуға мүмкіндік береді. Мәселен, өткен жылы қант қызылшасынан әр гектар жерден орташа есеппен 400 центнерден өнім алынса, биыл

сұйық отынды жергілікті жерге жеткіздік. Өңірде отын сақтайтын 6 жанар-жағармай қоймасы бар. Шаруашылықтардың техникасы толықтай дайын. Диқандар қажетті тұқыммен қамтамасыз етілді. Жетісудағы егістік науқанын уақытында аяқтаймыз», – деді Серікжан Ісләмұлы.

Егістік алқабында бой көрсеткен Талдықорған қалалық ауылшаруашылық бөлімінің басшысы Нұрлан Жамаубаев бүгінгі күнде Талдықорған қаласына қарасты жалпы егістік алқабы 6600 гектарға жуық екендігін айтты. Соның ішінде қант қызылшасы егілген аумақ 160 гектарды құрайды. Бұл былтырғы көрсеткішпен салыстырғанда 70 гектарға жоғары. Қант қызылшасын егуді 8 шаруа қожалығы қолға алған. Қазір тұқым себу жұмыстары жалғасуда. Өңір басшысының тапсырмасына сәйкес, егістік жұмыстарын бекітілген мерзімге сәйкес, мамыр айының 5-10 аралығында толық аяқтау көзделуде.

Ал, Қапшағай қаласына қарасты Шеңгелді елді мекенінің диқандары көктемгі егіс науқанын наурыз айының аяғында-ақ бастап кеткен болатын. Қар ерте еріп, жер қарайған шақта шаруалар техникасын сайлап алған. Мемлекет басшысы Қасым-

Жомарт Тоқаев егіс жұмыстарын дер кезінде жүргізу үшін жергілікті атқарушы билікке тапсырма берген еді. Осы орайда, қазірде еңбеккерлерге барынша қолайлы жағдай жасалуда.

Аймақ диқандары бұдан ертерек, тіпті наурыз айының алғашқы күндері-ақ жер жыртуға дайын болатын. «Көксу» қант зауыты былтырғы берешегін өбден кешіктіргенінің салдарынан науқанды жайырақ бастауға тура келген. Бұл мәселеге жергілікті әкімдік өкілдері араласқаннан кейін ғана кәсіпорын шаруалар жиган өнімнің ақысын санап қолдарына әрең ұстатқан.

«Ақөзек» кооперативінің жетекшісі Думан Майлыхановтың айтуынша, 2018 жылы өткізген төтті түбірдің қаражаты дер кезінде берілмей кешіктірілген. Мәселе шешімін тапқаннан кейін жанар-жағармай мен тұқымын түгендеп алған. Шеңгелдінің шаруалары төтті түбір мен соя сынды майлы дақылды өсіруге ден қойып келеді.

Бір қуантарлығы, егіс басында ескі техниканы көрмейсіз. Себебі, лизинг жүйесі арқылы Қапшағай қаласындағы техника түгелдей жаңартылған. Тек дала еңбеккерлері тапсырыс берсе, жерін де игереді.

Д. БЕЙБІТ.

Алматы облысы – отандық ауыл шаруашылығы саласындағы өнімнің 20 пайызын қамтамасыз ететін аграрлы аймақ. Былтыр облыстағы жалпы егіс алқабы 4,5 мың гектарға ұлғайтылып, 953 мың гектарға жеткен болатын. Есеп бойынша, 25 мың гектар суармалы алқап айналымға қосылды. Соның нәтижесінде, диқандар игеретін жер көлемі де көбейді. Өңіріміздің негізгі өнімі саналатын қант қызылшасы былтырғы жылы 441,5 мың тоннаға дейін жетсе, биылғы жоспарда дақылдың егіс алқабын 14 мың гектарға жеткізіп, жиналатын өнім мөлшерін 485 мың тоннадан асыру басты мақсат болып отыр.

Сондай-ақ, аймақта жүгері өсіру жұмыстары қарқын алып келеді. Бүгінде Панфилов ауданының диқандары жүгері алқабына тұқым себуде. Биылғы егіс көлемі 26 мың гектардың шамасында болмақ.

«Бүгінде аймағымыздағы егін егу жұмыстары басталып кетті. Оған қажетті техникалар мен жанар-жағармай, тұқым және тыңайтқыш мәселелері

толық қамтамасыз етілген. Жетісулық шаруалар биыл негізінен басқа да дақыл түрімен бірге жүгері, май бұршақ және қант қызылшасын өсіруге ден қойды. Нақтырақ айтсақ, биыл аймақта 14 мың гектар жерге қант қызылшасы, 81 мың гектарға жүгері, 100 мың гектардан астам аумаққа май бұршақ егіледі. Себебі, қазір түрлі зауыттар ашылып, май бұршаққа сұраныс артуда. Сонымен бірге, қазіргі жер жырып, тұқым сіңіруге қолданылып жатқан озық үлгідегі техника-

бұл көрсеткіш 600 центнерден айналады деп жоспарлануда», – деді жұмысты бақылау барысында БАҚ өкілдерінің алдында сөз алған С. Бескемпіров.

Сондай-ақ, әкім орынбасары биыл өңір диқандарына көктемгі дала жұмыстарын ойдағыдай атқару үшін 21 мың тонна жанармай бөлінгендігін де атап өтті. Жеңілдетілген бағамен берілетін жанармайдың 6 мың тоннасы ендігі шаруа қожалықтарына жеткізілген. «Қазір аудандардың тапсырысы бойынша, алғашқы айда тұтынатын 6 000 тонна

МУЗЕЙ ТУРАЛЫ ОЙЫҢЫЗ ҚАНДАЙ?

РУХАНИЯТ

Иә, бұл сұрақты көпшілікке қойғанда, халықтың басым бөлігі жергілікті музейге мүлде бармағандығын айтады. Бекер, сіз көп мағлұмат пен қызықтан құр қалғаныңызды білесіз бе?

Өзім де сол халықтың қатарында болғанмын, бірақ, 2019 жылы қаңтарда Алматы облыстық М.Тынышпаев атындағы тарихи-өлкетану музейіне жұмысқа орналасқаннан кейін көп нәрсеге мән бере бермейтінімізді байқадым. Музей – еліміздің қазыналы ордасы. Еліміздің басты табиғи, рухани байлықтарын, мақтанштарын, құнды жәдігерлерін, елі үшін тер төккен азаматтарымыздың еңбектерін елге паш етіп, ұрпаққа таныстыратын орын. Құдды бір бар тәттісін немересіне сақтап күткен ауылдағы әжелеріміз сынды елестетем. Музей 5 залдан тұрады. Табиғат залында сіздерді Жетісудың жақұт жерлері мен қызыл кітапқа енген аң-құстары, жерасты қазба байлықтары, асыл

тастарымен таныса келе, археология залында сонау тас ғасырынан бастап, XVIII ғасырдың бас кезеңіне дейін қазақ тарихына саяхат жасай отырып тас ғасыры кезінде адамдардың пайдаланған құралдарымен танысып, сақтардың көсемі Алтын Адамды көре аласыздар. Сондай-ақ, тас мүсіндер, Ұлы Жібек жолының бойында орналасқан қалаларды 3D форматта көре аласыздар. Этнография залында көшпелі өмір салтын кешкен қазақ халқының тұрмыс-тіршілігі, салт-дәстүрі және қоғамдық-саяси жағдайларымен танысып, кеңес дәуірі кезеңінде елге еңбегі сіңген барлық ұлы тұлғаларымыз туралы мағлұмат ала аласыздар. Ерекше залдардың бірі – Тәуелсіздік залы. Бұл залда

ынтымағы мен бірлігі жарасқан қазақ елінің тәуелсіздік алғаннан кейінгі жылдардағы жеткен жетістіктері, Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың еңбектері қойылған.

Шынында ұрпақ тәрбиесі – ұлт негізі. Ал, жарқын болашаққа апарар саналы ұрпақты тәрбиелеу бәріміздің парызымыз. Олай болса, ескеңе ұрпақты ұлттық құндылықтарымызбен сусындатып, болашаққа нық қадам жасауға баршамыз үлес қосайық.

Музейге келіңіз, оқырман!

Гүлнәз ӘДЕНОВА,
облыстық М. Тынышпаев атындағы тарихи-өлкетану музейінің қызметкері.

ҚОЗЫ КӨРПЕШ - БАЯН СҰЛУ ЖҮЗДЕРІ

Шынайы махаббат символдары – Қозы Көрпеш пен Баян сұлу, Еңлік пен Кебек, Төлеген мен Қыз Жібек сынды ұлттымыздың нағыз махаббат қаһармандарын жастар арасында кеңінен насихаттау мақсатында 15 сәуір – Қозы Көрпеш – Баян сұлу күні ретінде аталып келеді. Әрі бұл мерекенің құниеге келуі жастарымызға 14 ақпандағы «Валентин» күнін ұмыттырудың бір амалы болса керек. Бүгінгі таңдағымыздың әлі күнге дейін ұлттымызға жат осы бір бөге мерекені жантап-сүйсініп тойлап жататынын жасырын емес. Дегенмен бұл күнді бір топ «Валентин» күнінің сарқыншағы деп біліп, әлі күнге дейін мереке қатарына қоспай жүрсе, енді бірі қазақи сипатты арттырып, ұлттымыз тойлауымыз керек дейді.

Тойлағанымыз дұрыс па?

ТАРИХ СЫР ШЕРТЕДІ

Кешегі көрініс. Ал тарихқа үңілсек, Қозы Көрпеш пен Баян сұлу – қазақ халқының лиро-эпикалық поэмасының кейіпкерлері. Жырдың нұсқалары көп. Соның бірі төмендегідей.

Жыр Сарыбай мен Қарабайдың аң аулай жүріп құда болып, Қозы мен Баянды күні бұрын атастыруынан басталады. Аң аулап жүріп, ұлды болғанын естіген Сарыбай, баласын көре алмай қаза табады. Атастырылып қойған Қозы мен Баян, жүздерін көрмегенімен бір-біріне ғашық болады. Уақыт өте келе сараң Қарабай қызын жетім ұлға бергісі келмей, бір кезде отарын жұттан құтқарған, жергілікті палуан Қодарға ұзатпақшы болады. Қос ғашықтың арасына тосқауыл болған Қодар, айласын асырып, зұлымдықпен Қозының басын алады. Қайғыдан қабырғасы қайысқан Баян, өш алу үшін құлыққа көшеді. Ол Қодарға өзіне құдықтан су алып берсе, күйеуге шығатынын айтады. Алданған Қодар Баянның шашынан ұстап, құдықтың түбіне түсе бергенде, айлакер қыз бұрымын кесіп тастайды: Қодар түпсіз тұңғыққа құлап қаза табады. Сөйтіп Қозының кегі қайтарылады. Батыр қыз ғашығының күмбезіне келіп, өзіне қанжар салып қол жұмсайды.

Қос ғашық дүниеқоңыздық пен көре алмаушылықтың құрбаны болып, өле-өлгенше бір-біріне деген нәзік сезімдерін сақтай білген. Сондықтан да ұлы сезімнің шырқау шыңына көтерілген, сезімге адал, сертке берік

Арман ӘУБӘКІР, «Адырна» ұлттық-этнографиялық бірлестігінің директоры:

Менің түсінігімде, махаббат күні Наурыз мейрамына қарсы тойланған сияқты. Себебі, бұл уақытта жігіттер «селт еткізер» сыйлап, қыздар «ұйқыашар» әзірлеген.

Бүгінде жастар жағы Қозы Көрпеш – Баян сұлу күнін тойлаймыз десе қарсы емеспін. Бірақ, ол өзінің ұлттық бояуына, ұлттық ерекшелігіне сай тойланса деймін. Өкінішке орай, өткенде бір шараға қатысып, қазақы нақышты көре алмадым. Осы шараға қарап, бұл мереке жастарды одан сайын еліктіріп, желіктіріп, мәнсіз мерекелердің біріне айналар жайы бар ма деп қалдым. Сондықтан бұл жерде біріншіден, мерекенің мәні мен мағынасын айқындау керек. Яғни, өзіміздің ұлттық әндеріміз бен күйіміз шырқалып, ұлттық тағам әзірленіп, ұлттық ойындар ойнатылып, ұлттық бояулар нақышталса, еш сөкеттік көрмей, қайта қолдаған болар едік. Жастар қалай да осы мерекені өткіземіз десе, онда біздің ұсынысы осы болмақ.

белгіленбей, әр өңір әртүрлі тойлады. Атап айтсақ, Таразда 15 сәуір – Қозы Көрпеш – Баян сұлу күні, Семейде 11 наурыз – Баян күні, тағы бір өңір 19 мамыр – Қозы күні аталсын деп түрлі пікір білдірді.

2011 жылы Алматы әкімдігінің жастар саясаты басқармасы 15 сәуірді – Ұлттық ғашықтар күні ретінде өздерінің ресми шараларының қатарына қосты. Ал 2012 жылы Елордадағы С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университетінің студенттері махаббат күнін қазақтың ұлттық «Ақсүйек» ойынымен жаңғыртып, жастар ойын-сауығын ұйымдастырды. Дәл сол жылы Көкшетаудың ерікті жастары да Қозы мен Баян күнін Тәуелсіздік алаңында атап өтті. Содан бері бұл мейрам махаббат күні ретінде жалпыхалықтық сипатқа ие болмаса да, жыл сайын осы күні еліміздің түкпір-түкпірінде жастар түрлі іс-шаралар ұйымдастырып жатады. Әрі қос ғашықтың кіршіксіз сезімін дәріптеп, ұлттық мәдениетіміз бен салт-дәстүрімізге негізделген мерекені тойлайтын жастардың саны біртіндеп артып келеді.

МЕРЕКЕГЕ ҚҰНДЫЛЫҚ КОСЫЛМАСА...

Бірнеше жыл бұрын 14 ақпан жақындаған сайын көшеде қызыл жүрекшелерден аяқ алып жүру мүмкін болмайтын еді. «Валентин» күнінің тарихы мен ұғымынан бейхабар жастар оны «ғашықтар күніне» айналдырып, түрлі іс-шаралар да ұйымдастыратын. Тіпті, мектептерде кішкене жәшікше қойып, бір-бірін құттықтап, ашықхат (открытка) жинап жарысатын-ды.

Ал жастардың бұл әрекетінің себебі неде деп үңілсек, оның екінші жағы да бар. Ол – жастар арасында махаббат күнінің қажет екенін көрсетіп тұрғандығы. «Жастар үшін махаббат күнінің болғаны керек. «Валентин» күнін тойлағанша, 15 сәуір – Қозы Көрпеш – Баян сұлу күнін атап өтіп,

насихаттап, дәстүрге айналдырайық» дейтіндердің қатары көп болуының себебі осы.

Алайда ғашықтар күніне қатысты қоғам пікірі екіге бөлінеді. Біреулер қазақ халқы ежелден-ақ қыз бен жігіт арасындағы сезімді, махаббатты өзгелерге жария қылмай, жасырын ұстаған, сондықтан, оны жалпақ жұртқа

Мөлдір ҚУАНДЫҚ, қала тұрғыны:

Бұл мереке «Валентин» күнін алмастыру мақсатында шыққан. Тарихымыз бен әдебиетімізге барлау жасасақ, ғашықтар көп болған. Қай-қайсысын алсақ та өзінің дастандары бар. Бірақ та, біздің менталитетімізді ескере отырып, ғашықтар күнін тойлауды аса дұрыс деп ойламаймын. Ол тойлауды қажет ететін дүние емес. Ғашықтар бір-біріне деген ілтипатын нақты бір күні емес, күн сайын білдіру керек. «Ғашықтар» күні дегеннің өзі әбес естіледі.

жариялайтын арнайы күннің қажеті жоқ дейді. Ал енді біреулер бұл күнді сезімді білдіруге, ұсыныс жасауға таптырмайтын күн деп есептейді. Сондай-ақ, бұл күні қазақтың селтеткізер, ұйқыашар, бастаңғы сияқты дәстүрлерін жаңғырту керек деп біледі.

«Қазақ дәстүрі мен әдебі теңдессіз. Әр салттың, әдептің өз орны бар. Оны ата-бабаларымыз біліп жасаған. Сондықтан махаббат күнін ұлттық танымымызға, салт-дәстүрлерімізге қайшы келмейтіндей етіп атап өткен абзал» – деп аға буынның шыр-пыр болуының басты себептеріне зер салайықшы...

Алдымен, «қызға қырық үйден» тыйым жасаған халқымызда бойжеткен өз сезімін бірінші болып сезбеген жеткізбеген. Мұның орнына кестелі орамал сыйлау арқылы білдірсе, ал бозбалалар білезік, жүзік, сырға, моншақ сынды сәндік бұйымдарды ұсынған. «Ұйқыашар», «селтеткізер» деген әдемі дәстүрлер де соның бір көрінісі.

Сонымен қатар аға буынның айғайлап қойдыра алмай жүрген бір дүниесі – жігіттің қыз алдында тізерлеп отырып, жары болуға жасаған ұсынысы дер едік. Қазақ жігіттері тым асығыс шарумен келсе, бата сұрағанда, айыбын төлегенде ғана тізе бүккен. Тіпті, жекпе-жекте жеңіліс тапқан жағдайда

«басымды кессең де, тіземді бүктіре алмайсың» деп жауының алдында кішіреймеген. Тізе бүгу – қорлық, бағыну, мойынсұну екенін түсінбейтін бозбалалардың бүгінгі әрекеттері тағы да тәрбиеге, отбасындағы әке рөліне келіп тіреледі.

Және тарих тереңіне үңілмей, Қозы мен Баянның, Валентиннің кім екенін білмейтін ұрпақтың әлеуметтік желі арқылы суреттер мен түрлі құттықтаулар жіберіп, мерекені тойлап жүрміз деуі көңілге қаншалықты қонымды, дұрыс дүние деп ойлануға мәжбүрміз.

СӨЗІМІЗДІ ТҮЙІНДЕСЕК

Қазақ жастарын 14 ақпан күні өтетін Валентин күнінен алыстатып, санасына өзіміздің ғашықтар күні бар екенін сіңіре білу мақсатында пайда болған мереке өлі де кең көлемде аталмай келеді. Сондықтан да 1999 жылдан бері Қозы Көрпеш – Баян сұлу күні «Валентин» күнінің алдына шыға алмай-ақ қойды. Кінәлі – өзіміз. Шыңдығында ел болып іске кіріссек, Валентин күнінен әлдеқашан құтылар ма едік?

Назар аударыңызшы, сіздің ше Қозы Көрпеш – Баян сұлу күні деген атау сәтті қойылған емес пе? Енді осы әдемі атауды әдемі ұлттық құндылықтармен астастырып, қоғамға сіңіру тағы да өзімізге байламысы. Мерекеге орай оюлы білезік, ұлттық әшекей мен ғашықтарымыз бейнеленген кестелі орамал сыйлауды символға айналдыруға болады.

Анар МҰХАМЕДИЯР, студент.

Әрине болады. Қозы мен Баян, Еңлік пен Кебек, Ләйлі мен Мәжнүн сияқты ғашықтар қазақ жастарына үлгі боларлық. Ажырасу көп бұл заманда сертке, жарға, махаббатқа адал болуды үйретудің артығы жоқ деп есептеймін. Тамаша мезгілде ең тәтті сезім махаббаты ұлықтағаннан жаман қылық көріп тұрған жоқпын. Тек ұлттық құндылықтарымызбен астастыра түссек нұр үстіне нұр болар еді.

Ұлттық нақыштағы сыйлықтар жасасақ ұтылмас едік.

Қақаған аязда ел болып өзгенің тарихы төмен «Валентин» күнін тойлағанша, тамылжыған көктемде өзіміздің Қозы Көрпеш – Баян сұлу күнін тойлағанымыз артық емес пе? Сіз қалай ойлайсыз, көзі қарақты оқырман?

Дүйсенбі - Понедельник, 15 сәуір

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Senbilik tan»
07.00 «TANSHOLPAN»
09.00 13.00, 17.00, 20.00, 00.30 AQPAPAT
10.00, 03.30 «HIT QAZAQSTAN»
11.00 «Апта»
12.05, 21.50 Т/х «ҮЗІЛМЕС ҮМІТ»
13.15 BEINESAZ
13.35, 22.50 Т/х «Ертұғырыл»
14.40, 19.10 Т/х «Іздедім сені»
15.30 «SHANYRAQ»
17.15 ELDEN HABAR
17.30, 03.00 «MENIN QAZAQSTANYM»
18.05 «BALANYN KONILI...» деректі фильм
18.20, 04.20«ARNAIY JOBA»
18.40 «SERPIN»
20.55 «QAREKET»
23.50, 04.40 «TUNGI STUDIO»
01.20 Т/х «Достар»
02.30 «Ұлт мақтанышы»

18.45, 02.45 Пендемиз ғой
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20.45, 23.00 «Невский »
22.00, 02.00 «П@УТИНА»
01.00 «Зорге»

КТК

07.05, «Дау-дамайсыз»
07.30 Т/х «Қайсар жесір»
08.30 Т/х «Тағдыр қосқан асыл жар»
09.30 «Юрмала» повтор
11.00 Х/ф «Вакцина»
12.40 Х/ф «Переверни страницу»
14.30 Х/ф «Восточные сладости»
16.35, 01.15 «Саодат». Т/х
18.00 «Махаббат пен жаза»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерние новости
21.40 «Лесник»
23.35 Х/ф «Тайная любовь»
02.20 Т/х «Сүйікті Дениз»
03.35 «Астарлы ақиқат»
04.20 «Әйел қырық шырақты»
05.10 «Көріпкел»
06.00-06.30 «Мерекелік концерт»

ЖЕТИСУ

07. 05 Өн әлемі
07.30 «Таңжарық»
09.00 Апта (қаз)
09.50 Өн әлемі
10.00 Апта (рус)
10.50 Спорт тайм
11.15 Полиция қызметі
11.50 Өн әлемі
12.00 Зерде
12.50 Тарих Сыпатай батыр
13.00 Өн шырқайық
13.50 Концерт «Уғай арман»
15.45 Разрушение мифов.
16.15 Д/ф «Жить созидая»
16.45 Ем болсын
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 Organic Life
18.00 Шашу
18.45 Organic Life
19.00 Әкім сағаты Тікелей эфир
20.00 Бай қуатты болайық
20.30 Жаңалықтар
21.00 Туржорық
21.15 Өмірі өнеге Ж.Мейерембаев
21.30 Новости
22.00 Телесериал «Ақ күң»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

31 КАНАЛ

05.40, 06.00, 12.30 Сериал «Жігіттер»
05.58 «ҚР ӨНҰРАНЫ»
07.00, 20.00 Информбюро
08.00, 05.00Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері
10.00 М/с «Маша и медведь»
10.30, 21.00 Сериал «Махаббатым, кеш мені»
14.30 «Такси-2»
16.30 «Такси-3»
18.30 Сериал «Кухня»
23.00 «Әзілдер жинағы»
01.00 «WhatsUp?»
02.00 «Келіндер байгесі»
02.40«Әзіл студио»
04.00 Ризамын

7 КАНАЛ

06.00 «Қыздар арасында»
06.40 «Айнаонлайн»
07.50, 20.00, 03.00 Т/х «Элиф»
09.00 «Q-елі»
09.40 «Король обезьян»
11.30 «Три Гавкатера»
13.30 «Табиғатым махаббатым»
15.00 Ток-шоу «Өз ойым»
16.40 Х/ф «Гудбай, мой бай»
18.50 Т/х «Жаңа келін»
21.00 Лотерея 777
21.05 «Келінім сен тыңда»
21.40 Сериал «Балабол-2»
23.50 «Спецотряд Кобра 11»
01.00 «Смеяться разрешается»
03.45 «Өз ойым»
05.00 «Жеңіп көр»

ХАБАР

06.00 «Тамаша»
07.00 М/с «Тобот»
07.30, 08.10, 09.10 «Таңғы хабар»
08.00, 12.00 Жаңалықтар
09.00, 13.00 Новости
10.00 «Өз үйім-2»
10.25 «Журналистік зерттеу» циклінен деректі фильм
10.45 Премьера!!!
NationalGeographic представ- ляет «Марс»
11.30 «Символы нашей Родины»
12.10«Алтын бесік»
12.40 «Қайсар жандар»
13.10 «Двойная жизнь» сериал
15.00 «Давайте говорить!»
15.50, 00.10 Т/х «Батыл жүрек»
16.45 «Тағдыр тартысы»
17.15 «Бір туынды тарихы» циклінен деректі фильм
17.45 «Bilim»
18.15 Т/х «Ережесіз әңгіме»
19.00 Т/х «Мезгілсіз махаб- бат»
20.00, 23.40 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Online»
21.00 Итоги дня
21.30 «Бөрі» Т/хсы
22.20 Сериал «На крыльях любви»
23.10 «Бетпе-бет»
01.10 «Әсем әуен»

АСТАНА

06.00, 13.30 «MoneyTime»
06.30 «KazNet»
07.00 Аружанмен бой жазу
07.10,21.00 «Таңдауым сен» Т/х
08.10 Разминка с Аружан
08.20 «Избранное за не- делю»
09.05 «Маша и медведь»
10.30, 22.00 Т/х «Абысын- дар»
11.30 «Келін бақыты»
12.45 «Біздің уақыт»
14.00 Күндізгі жаңалықтар. Тікелей эфир
14.20 «Алдар Көсе»
15.00 «Склифосовский»
18.00 Бір тұған»
20.00, 03.00 Жаңалықтар
20.30, 03.30 Новости «20.30»
00.00 Т/х «№309»
01.00 «Қара нан»
02.00 «Көріпкел»

ЕВРАЗИЯ

06.00, 03.45 «ӨН ДАРИЯ»
06.40 «Той заказ»
07.10 «TAMADA BATTLE»
08.00 «Доброе утро»
11.00 Т/с «Штрафник»
12.00 «Қалаулым»
15.00 «На самом деле»
16.00 Сериал «Карина крас- ная»
16.55 «Пусть говорят»
18.00 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»

Сейсенбі - Вторник, 16 сәуір

ҚАЗАҚСТАН

06.05 Концерт
07.00 «TANSHOLPAN»
09.00AQPAPAT
10.00«HIT QAZAQSTAN»
10.55 «Элвин мен Алақоржындар»
11.15 «Kim bilgir?»
12.05, 21.50 Т/х «Үзілмес үміт»
13.00, 17.00, 20.00 AQPAPAT
13.15 «Beinesaz»
13.35, 22.50 Т/х «Ертұғырыл»
14.40, 19.10 Т/х «Іздедім сені»
15.30 «SHANYRAQ»
17.15ELDEN HABAR
17.30 «Jan jlyu»
17.50 «Kim bilgir?»
18.35 «KONIL TOLQYNY»
20.55 «QAREKET»
22.50 Т/х «Ертұғырыл»
23.50 «TYNGI STUDIO»
00.30 «Jan jlyu»
00.50 Футбол

ХАБАР

06.00 «Тамаша»
07.00 М/с «Тобот»
07.30, 08.10, 09.10 «Таңғы хабар»
08.00, 12.00 Жаңалықтар
09.00, 13.00 Новости
10.00, 19.00 Т/х «Мезгілсіз махаббат»
10.30, 19.30 Т/х «Шашу»
11.10, 22.20 Т/с «На кры- льях любви»
12.10 «Бабалар ізімен»
12.40 «Қайсаржандар»
13.10 Т/с «Двойная жизнь»
15.00 «Давайте говорить»
15.45, 01.10 «Батыл жүрек»
16.45, 00.40 «Мектеп»
17.15 «Ұлы дала өркениеті»
18.00 «Народный контроль»
18.15«Ережесіз әңгіме»
20.00, 00.10 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Online»
21.00 Итоги дня
21.30 Т/х «Бөрі»
23.10 «Большая неделя»

АСТАНА

06.00, 20.00, 03.00 Жаңалықтар
06.30, 20.30, 03.30 Новости «20:30»
07.00 Аружанмен бой жазу
07.10,21.00 «Таңдауым сен» Т/х
08.10 Разминка с Аружан
08.20 М/ф «Маша и мед- ведь»
10.30, 22.00 Т/х «Абысын- дар»
12.30 «Келін бақыты»
13.30 «Ел аузында»
14.00 Күндізгі жаңалықтар
14.20 «Алдар Көсе»
15.00 Т/с «Склифосовский»
18.00 «Бір тұған»
00.00 Т/х «№309»
01.00 «Қара нан»
02.00 «Көріпкел»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Өн Дария»
06.40«Той заказ»
07.15, 18.00 «Басты жаңалықтар»
08.00 «Доброе утро»
11.00 «Штрафник»
12.00 «Қалаулым»
15.00 «На самом деле»
16.00 Сериал «Карина красная»
16.55 «Пусть говорят»
18.45 «Кеш қалмайық»
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВО- СТИ»
20.45 Т/с «Невский»
22.00, 02.00«П@УТИНА»
23.00 Т/с «Невский»
01.00 «Зорге»
02.45 «Ұшпалақ»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Қайсар жесір»
08.30 Т/х «Тағдыр қосқан асыл жар»
09.50 Новости
10.30, 21.40 «Лесник»
12.40, 23.35 Х/ф «Тайная любовь»
14.30 Х/ф «Восточные сладости»
16.35,02.30,03.00 Т/с «Сао- дат»
18.00 Т/с «Махаббат пен жаза»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00,01.15 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерние новости

ЖЕТИСУ

07. 05 Өн әлемі.
07.30 «Таңжарық»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 Ем болсын
10.20 Өмірі өнеге
10.30 Бай қуатты болайық
11.00 Т/с «Ақ күң»
12.00 Шашу
12.50 Туржорық
13.15 Д/ф «Бурабай»
13.45 13.45 Концерт «Құс қанатындағы хат»
16.20 Цикл «Все что можно сделать из бумаги»
16.45 Ем болсын
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 Organic Life
18.00 Шашу
18.45 Organic Life
19.00 Тұжырым
19.30 «Оқырман» әдеби клубы
20.15 Net.laik
20.30 Жаңалықтар
21.00 Тарих парақтары
21.30 Новости
22.00 Т/с «Ақ күң»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

31 КАНАЛ

05.40, 06.00, 12.30 Т/с «Жігіттер»
05.58 «ҚР ӨНҰРАНЫ»
07.00, 20.00 «Информбюро»
08.00 «Әзілдер жинағы»
10.00 «Маша и медведь»
10.30, 21.00 Т/с «Махабба- тым кеш мені»
14.30 М/с «Аладдин»
15.30 Т/с «Воронины»
18.00 Т/с «Кухня»
23.00 «Әзілдер жинағы»
01.00 «WhatsUp?»
02.00 Келіндер бәйгесі
02.40 Әзіл студио
04.00 Ризамын
05.00 Алдараспан, Нысана, Шаншар әзілдері

7 КАНАЛ

06.00 «Қыздар арасында»
07.00, 18.50 Т/х «Жаңа келін»
07.50, 20.00, 03.00 Т/х «Элиф»
09.00, 21.40 Т/с «Бала- бол-2»
11.00 «Смеяться разреша- ется»
13.30 «Q-елі»
14.00 «Бастық боламын»
15.00 Ток-шоу «Өз ойым»
16.40Т/с «Вторая жизнь»
17.45, 23.50 «Спецотряд Кобра 11»
21.00 Лотерея 777
21.05«Келінім сен тыңда»
01.00 «KZландия»
02.00 «Гу-гулет»
03.45 «Өз ойым»
05.00 «Жеңіп көр»

Сәрсенбі - Среда, 17 сәуір

ҚАЗАҚСТАН

17.00-ге дейін «ҚАЗАҚСТАН» ұлттық телеарнасының хабар- лары көрсетілмейді.
16.55 Өнұран
17.00, 20.00, 03.00 «AQPAPAT»
17.15ELDEN HABAR
17.30«AQSAYYT»
17.50 «Kim bilgir?»
18.35, 00.30 «Konil tolqynu»
19.10 «Іздедім сені»
20.55 «QAREKET»
21.50 «Үзілмес үміт»
22.50 «Ертұғырыл»
23.50«TYNGI STUDIO»
00.50 Футбол
03.50 «HIT QAZAQSTAN»

ХАБАР

ПРОФИЛАКТИКА
17.05, 06.00-06.30 Мерекелік концерт
18.00 «Махаббат пен жаза»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00, 03.35 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерние новости
21.40 «Лесник»
23.35 Х/ф «Тайная лю- бовь»
01.15 «Саодат»
02.20 «Сүйікті Дениз»
04.20 «Әйел қырық шырақты»
05.10 «Көріпкел»

АСТАНА

06.00, 20.00, 03.00 «Жаңалықтар»
06.30, 20.30, 03.30 Ново- сти «20:30»
07.00 Аружанмен бой жазу
07.10,21.00 «Таңдауым сен» Т/х
08.10 Разминка с Ару- жан
08.20 М/ф «Маша и медведь»
10.30, 22.00 Т/х «Абы- сындар»
12.30 «Келін бақыты»
13.30 «Ел аузында»
14.00 Күндізгі жаңалықтар
14.20 «Алдар Көсе»
15.00 Т/с «Склифосов- ский»
18.00 «Бір тұған»
00.00 Т/х «№309»
01.00 «Қара нан»
02.00 «Көріпкел»

ЕВРАЗИЯ

Перерыв в эфире до 17.00
17.00 «Пусть говорят»
18.00 Басты жаңалықтар
18.45, 02.45 «Пендемиз ғой»
20.00 «ГЛАВНЫЕ НОВО- СТИ»
20.45 Т/с «Невский»
22.00, 02.00 «П@УТИНА»
23.00 Т/с «Невский»
01.00 «Зорге»

КТК

Техническая профилак- тика 03.00-17.00

17.00 Өнұран
17.05,06.00-06.30 Мерекелік концерт
18.00 «Махаббат пен жаза»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00, 03.35 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерние новости
21.40 «Лесник»
23.35 Х/ф «Тайная любовь»
01.15 «Саодат»
02.20 «Сүйікті Дениз»
04.20 «Әйел қырық шырақты»
05.10 «Көріпкел»

ЖЕТИСУ

07. 05 Өн әлемі.
07.30 «Таңжарық»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 Ем болсын
10.20 Net.laik
10.30 Тұжырым
11.00 Т/с «Ақ күң»
12.00 Шашу
12.50 Тарих парақтары
13.10 «Оқырман» әдеби клубы
14.00 Концерт «Сағыныш»
16.10 Д/ф «Латын қарпі»
16.45 Ем болсын
17.00 Жаңалықтар
17.20 Новости
17.35 Organic Life
18.00 Шашу
18.45 Organic Life
19.00 Ұлт пен рух
19.30 Құтты қоңақ
20.10 Парасат
20.30 Жаңалықтар
21.00 Арнайы репортаж
21.30 Новости
22.00 Т/с «Ақ күң»
23.00 Жаңалықтар
23.30 Новости

31 КАНАЛ

05.40, 06.00, 12.30 Т/с «Жігіттер»
05.58 «ҚР ӨНҰРАНЫ»
07.00, 20.00 «Информ- бюро»
08.00 «Әзілдер жинағы»
10.00 «Маша и мед- ведь»
10.30, 21.00 Т/с «Ма- хабатым кеш мені»
14.30 М/с «Аладдин»
15.30 Т/с «Воронины»
18.00 Т/с «Кухня»
23.00 «Әзілдер жинағы»
01.00 «WhatsUp?»
02.00 Келіндер бәйгесі
02.40 Әзіл студио
04.00 Ризамын
05.00 Алдараспан, Ны- сана, Шаншар әзілдері

7 КАНАЛ

Профилактика
17.00 «Q-елі»
17.45, 23.50 «Спецо- тряд Кобра 11»
18.50 Лотерея 6/49
19.00 «Жаңа келін»
20.00, 03.00 Т/х «Элиф»
21.00 Лотерея 777
21.05«Келінім сен тыңда»
21.40 «Балабол-2»
01.00 «KZландия»
03.45 «Өз ойым»
05.00 «Жеңіп көр»

Ғарышкерлер тамағы Мәскеу облысының Ленин ауданында орналасқан Бирюлев тәжірибе зауытында даярланады. Бұл цехта Гагариннен бастап, күні бүгінге дейінгі ғарышкерлердің бәріне тамақ дайындалады. Алғашқыда ғарышкерлер тамағы 165 граммдық түбекшелерде дайындалыпты. Одан алғаш ауыз тиген Гагарин болыпты. Оған көкте 108 минут болса да, белгіленген тәртіп бойынша тоғыз түрлі тамақ – борщ, котлет қосылған картоп, түрлі шырындар берілген. Технологтар мен конструкторлар ғарыш кемесінде сақталатын тамақтардың көп орын алмауына, оларды сақтау кезінде бұзылмауына және оның өте дәмді болуына барын салған. Ерлерге күнделікті 3200 килокалория, әйел ғарышкерлерге 2800 килокалория тамақ беріліп отырған.

1961 жылдан бері ғарышта 400-

ҒАРЫШТЫ БАҒЫНДЫРҒАН

БАТЫРЛАР

ден аса адам болған. Солардың ішінде МКС-те қызмет істегендерден артық ешкім тәтті тамақ ішіп көрмейті. Халықаралық ғарыш кемесі үшін француз аспазшылары тартылатын көрінеді. Қазір ғарыш көгінде орыс, америка және еуропалық ас мәзірлері тұтынылады екен. Нанбөлке тағамдарынан үгітімейтін, ауызға шайнауға ыңғайлы тоқаштар ұсынылады.

Ғарышты игерген 55 жыл ішінде көкке 80 тоннадан астам азық-түлік жіберіліп, 50 мың тамақ түрі дайындалыпты. Орта есеппен әр ғарышкердің түскі асы 18 мың рубльді құрайды екен. Бұл – азық-түліктің ғана шығыны, ал жеткізу шығыны басқа. Ғарыш кемесіне жеткізілетін жүктің әр килограммы 10-нан 20 мың

Тоқтар Әубәкіров ғарышта 7 күн 22 сағат 13 минутты, Талғат Мұсабаев 341 күн 9 сағат 48 мин, ал Айдын Айымбетов 9 күн 20 сағат 13 мин 51 с болған.

Үш қыранға да ғарыш кеңістігін игеруге сіңірген аса зор еңбегі, ғарышқа ұшу кезінде көрсеткен батырлығы мен ерлігі үшін «Халық қаһарманы» атағы берілген.

Сонымен қатар, 1988 жылы 31 қазанда авиация саласындағы ерен еңбегі үшін Тоқтар Әубәкіровке «Кеңес Одағының Батыры» атағы берілген.

КСРО-ның 72-ші, әлемнің 256-шы ғарышкері Тоқтар Әубәкіров – бірнеше рет рекорд орнатып, Гиннестің рекордтар кітабына да енген тұңғыш қазақ ғарышкері. Оның

12 сәуір – Адамзаттың ғарышты бағындырған күні. Сондықтан, 1968 жылдан бастап Халықаралық авиация федерациясы бұл күнді Дүниежүзілік авиация және космонавтика күні деп бекітті. Ал Біріккен Ұлттар Ұйымының Бас ассамблеясы Адамның ғарышқа ұшуының халықаралық күні деп жариялады. Ғарышкерлерді дайындау ісі бұрынғы КСРО-да 1960 жылы, ал АҚШ-та 1959 жылы және 1962 жылы жүргізіле басталды. Тұңғыш ғарышкер Юрий Гагариннен (1961) бастап ғарышқа төрт жүзден астам адам ұшқан. Олардың ішінде қазақ ғарышкерлері Тоқтар Әубәкіров, Талғат Мұсабаев, Айдын Айымбетов бар. Ұшқыштар күні аясында назарларыңызға қауіп мен қиыншылығы көп мамандыққа қатысты қызықты ақпараттарды ұсынуды жәсөн көрдік.

соңғы сапарында 8 тәулік болған. Бұл – ғарышта болу ұзақтығы бойынша қазақ ғарышкерлері арасындағы тұңғыш рекордтық көрсеткіш болып саналады.

Сонымен қатар, Талғат Мұсабаев әлемнің ең алғашқы ғарыш туристі Денис Титомен бірге ұшқан экипаж мүшесі ретінде және осылайда әлемде тұңғыш рет ғарышқа туристік сапарға жол ашқан ғарышкер ретінде ғарышты игеру тарихында қалған тұлғалардың бірі.

Талғат Мұсабаев – ашық ғарыш кеңістігіне алғаш шыққан тұңғыш қазақстандық ғарышкер. Ол ғарыш стансасынан тыс ашық ғалам аясында жалпы мерзімі 41 сағат 21 минут болған. Гиннестің үздік табыстар кітабына бір айдың ішінде 5 рет, барлығы 30 сағат 8 минут ұзақтығымен ашық ғарышқа шыққаны үшін есімі айшықталып жазылған.

Ғарышқа сапар кезінде бірнеше рет ажалмен бетпе-бет кездескен ғарышкер бұл оқиғаларды былай деп баяндап берді: «Ғарышта ажалдың аузынан қалған жағдайларым болды. Біреуін ғана айтайын. Ашық ғарышқа шыққан кезімде, мені кемеге бекітіп, ұстап тұратын тетік ажырап кетті. Біртіндеп тұңғышқа шым батып бара жаттым. Айтары жоқ сұмдық еді. Көз алдымнан жалт-жұлт ойнап, әп-сәтте бүкіл ғұмырым өте шықты. Тірі қалуым мүмкін еместін. Бұрын-соңды ескерілмеген, ескерілмек түгіл ойға келмеген хал. Ауа қоры 8 сағатқа жетеді. Одан әрі қапысыз, бұлтартпайтын, жалтартпайтын ажал. Міне, осы сәтте адам айтса нанғысыз таңғажайып оқиға болды. Қайтадан кеменің, зулап бара жатқан ғарыш кемесінің үстінен бір-ақ шықтым. Денеме ештеңе тимей-ақ, жұғысып, итермей-ақ әлдебір құдырет құрдымнан суырып алды. Ешқандай қысыңға келмейді, түсінікке сыймайды. Бұл бір емес, осындай жағдай талай рет қайталанды. Үстімізден бақылап бәрі орын-орнына келтіріп тұрған әлдебір Қорғаушының бар екенін кәміл аңғардық. Бұл сезім менімен әрқашан бірге болады».

доллар арасында тұрады.

Ал, алғашқы тарихи сәт киелі қазақ жерінде – Байқоңыр ғарыш айлағында тіркелгендіктен, осынау атаулы күннің Қазақстан үшін маңызы зор. Елімізде ғарышты игеруге қатысты жүргізіліп жатқан ауқымды жобалардың арқасында қазақ халқынан да Тоқтар Әубәкіров, Талғат Мұсабаев және Айдын Айымбетов секілді ғарышкерлер шығып, есімдері Қазақстан тарихы беттеріне алтын әріптермен жазылды.

Бұл мақалада біз қазақтың үш қыраны туралы қызықты мәліметтерді топтастырып, көпшілік назарына ұсынамыз.

ТОҚТАР ӘУБӘКІРОВ ТУРАЛЫ ҚЫЗЫҚТЫ МӘЛІМЕТТЕР

Тоқтар Әубәкіров – қазақтың тұңғыш ғарышкері, Талғат Мұсабаев – Тәуелсіз Қазақстаннан шыққан тұңғыш ғарышкер, ал Айдын Айымбетов – ғарышты бағындырған Қазақстанның тұңғыш азаматы (Тоқтар Әубәкіров КСРО азаматы ретінде, ал Талғат Мұсабаев Ресей азаматы ретінде ұшқан болатын).

рекордтары:

– 1988 жылы Кеңес одағында тұңғыш рет әуеде ұшаққа 2 рет жанармай құйдыру арқылы солтүстік полюске ұшу сапарын ерлікпен орындады. 8 сағатқа созылған сынақтың мақсаты: ұшақтың солтүстік ендіктегі магниттік аномалияға реакциясын байқау, т.б.;

– 1989 жылы Тоқтар Әубәкіров КСРО-да алғаш болып МиГ-29К истребителін «Тбилиси» қрейсерінен истребителге арналған трамплиннің көмегімен алғаш болып ұшырды және асқан шеберлікпен дәл қондырды.

Талғат Мұсабаев та рекорд орнатқан ғарышкер болып саналады. Гиннестің рекордтар кітабында оның бір айдың ішінде 5 рет небары 30 сағат 8 минут ұзақтығымен ашық ғарышқа шыққаны жазылып алынған.

– әлемде бірінші рет жай ұшақпен, катапульттің көмегісіз трамплиннен ұшқан ұшқыш (Гиннес рекордтар кітабына енген ерлігі);

– қазақтан шыққан тұңғыш спорт шебері;

– өзінің айтуынша, негізінде Әубәкір әкесі, атасы Оңғарбай.

Сонда дұрысы – Оңғарбаев Тоқтар Әубәкірұлы;

– жылына екі рет отбасында «Ашық есік күндерін» өткізеді: 12 сәуір – қазақтың жерінен тұңғыш ғарышқа адам ұшқан күн және 2 қазан – өзі ғарышқа ұшқан күн. Бұл күндері кең дастархан жайылып, үйіне келген қонақтарды шын көңілмен қарсы алып, ерекше мейіріммен күтеді.

– 10 жасында слесарьдың көмекшісі болып жұмыс істеген.

Тоқтар Әубәкіров реактивті ұшақтың 50-ден аса жаңа түрін сынақтан өткізді. Сынақтар өткізу кезінде өмір мен өлім арасында болған аса қауіпті ұшулар да болған. Бұл туралы ұшқыштың өзі былай дейді: «Ұшақты сынақтан өткізу үшін көп уақыт керек. Бұл – бір. Екіншіден, сен сынақтан өткізгілі отырған ұшақ ең соңғы технологиялармен жасалынған. Яғни, кез келген уақытта бір бөлігі істен шығуы мүмкін. Әр ұшақ өзімен бірге ұшқышын алып кетеді. Сынақшы-ұшқыш боп жүргенімде 1977 жылы 17 жолдасымнан айырылдым. Бұл бір жылдың ішіндегі жағдай. Бүкіл аэродром босап қалды. Солай болған күннің өзінде қалған сынақшы-ұшқыштар

«біз де сол әріптестердің қатарына қосылып кетуіміз мүмкін-ау» демей, ары қарай жұмыстарымызды жалғастыра бердік. Ұшақты кемеге қондырарда жақындаған сайын кеме үлкеймейді, керісінше кішірейе түседі. Табиғаттың заңы бұзылады. Сондықтан тек бір нүктеден көз алмау керек. Көзің тайды екен қона алмайсың, я апатқа ұшырайсың. Кемеге қонған кезде ғана оның үлкен екенін сезінесің. Менің басымнан да бірнеше жағдайлар өтті. Төрт рет «секір» деген бұйрық түсті, ұшып келе жатқанда кенет мотор тоқтап қалған кездер де болды, басқаратын руль қатып қалды және тағы басқалар».

ТАЛҒАТ МҰСАБАЕВ ТУРАЛЫ ҚЫЗЫҚТЫ МӘЛІМЕТТЕР

Талғат Мұсабаев «Союз-ТМ» ғарыш кемесімен қатарынан үш рет ғарыш әлемін бағындырды. Ол ғарышта ең алғаш рет 1994 жылы 126 тәулік, 1998 жылы Екінші сапарында 208 тәулік және 2001 жылы жасаған

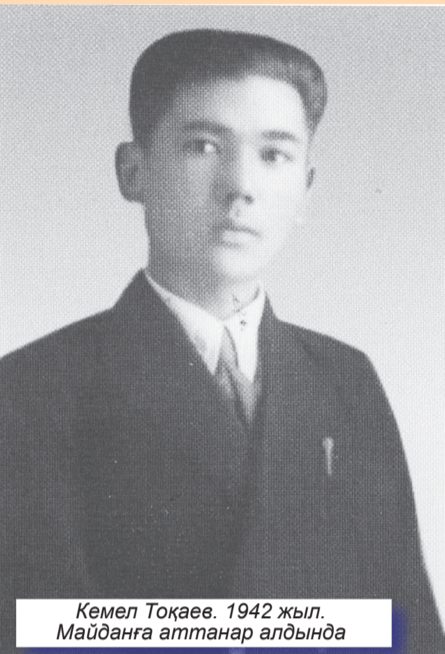
АЙДЫН АЙЫМБЕТОВ ТУРАЛЫ ҚЫЗЫҚТЫ МӘЛІМЕТТЕР

Айдын Айымбетов – ғарышқа ұшқан тұңғыш Қазақстан азаматы. Ол ғарышта жалпы есебі 10 тәулікке жуық уақыт болып, қазақстандық ғылым үшін бірқатар сынақ жүргізіп, соның ішінде радиацияның миға әсерін зерттеген. Сонымен қатар, ғарыш кемесі Жерді қалай тез айналып ұшып бара жатқанын да таспаға түсіріп үлгеріпті. «1 секундта Жердің үстіндегі 1,66 шақырымға шақ келетін қашықтықты ұшып өтемін. Мен оқтан 10 есе жылдам ұшып барамын. Ұшу биіктігі 402 шақырым», – деп жазған.

Айдын Айымбетов – ғарышта қазақтың ұлттық киімдері мен тағамдарын дәріптеген тұлға. Бұған оның ғарышқа сапары барысында Твиттер әлеуметтік желісінде жариялаған жазбалары куә болады.

КЕМЕЛ ТҮШЕ

Жалғасы. Басы 1-бетте.

Кемел Тоқаев. 1942 жыл. Майданға аттанар алдында

Жетісудың жеті өзенінің бірі – Қараталдың Балқашқа құяры тұсында суы күндіз күміс, түнде алтын болып ағатын бұл өңір ежелден шырайлы байырғы бақ, береке дамыған атақоныс, құт мекен! Ол жайында әулие Ескелді бабамыз былай деген екен: «Міне, қоныс деп осыны айт, қараталы жайқалған, балығы шулаған, шеңгелі үйдей, қояны қойдай! Өзеннің арнасы күндіз күлтедей, түнде меруерттей ағады екен. Аты Қаратал болсын! Жесір әйел мың қой айдайтын жер екен. Жетім бала ат – ойнайтын жер екен», – деп берген бағасы бүгінгі күнге дейін ел есінде.

Ескелді бабамызбен бірге бұл өңірде өткен ғасырларда өмір сүрген данагөй би, батыр бабаларымыз Жолбарыс батыр, Балпық би, Қоғал әулие, көріпкел Қарымбай әулие, Айту би, Мықтыбек батыр, Бақай ба-

тыр бастаған көптеген әулие-әмбебаптардың кесене-күмбездері жатыр. Ал осы өңірден түлеп ұшқан аузымен құс тістеген ақын-жыраулар, күміс көмей әншілер, өнер саңлақтары қаншама! Өріге бармай-ақ, күні кешегі өмірден өткен, есімдері елге танымал Бикен Римова, Қанабек Байсейтов, Кемел Тоқаев ағаларымызды алайық. Ия, қазақ жазушыларының алдыңғы толқын көрнекті өкілдерінің бірі – Кемел Тоқаев осы өңірде туып өскен. Бүгінгі ел Президенттің қос әкесі Қасым мен Кемел осы өңірде дүниеге келіп, алғашқы өмір жолдарын бастаған. Ол жайында Қасым-Жомарт Тоқаев өзінің «Өке туралы ой-толғау» атты естелігінде былайша тебіренеді:

«Өрбір саналы адам өткеніне ойша көз жіберіп, өмір жолындағы іс-әрекеттерін ата-анасының берген ақ батасымен салмақтап таразылайды. Бұл, әсіресе бір қырдан асып, елуді еңсерген адамдарға тән. Мен де солардың бірімін. Сондықтан көп жылдар бойғы ой-толғауларымды тұжырымдап, қағаз бетіне түсіріп, әке-шешем туралы әңгімелеп беруді жөн көрдім.

Екіншке қарай, әкейге тағдырдың сыйлаған ғұмыры ұзақ болмады. Ол 1986 жылы 10 қарашада 63-те, Пайғамбар жасында дүниеден өтті. Біздің әулетіміз үшін орны толмас осынау қасіретті қазаны еске алған сайын көп ойланамын: өмірдің барлық қиындығын – жетімдікті, Ұлы Отан соғысының қанды кезеңін бастан кешкен оған, ең болмаса, тағы да біраз уақыт бақытты ғұмыр сыйлап, Қазақстанның егемендігі мен тәуелсіздік алуы тәрізді ұмытылмас тарихи оқиғаны көзімен көруді неге жазбады екен. Жаңа дәуірге аяқ баспастан сәл бұрын, осы төңіректе әңгіме қозғалғанда, ол Қазақстан міндетті түрде шетелдерде өзінің дипломатиялық өкілдіктері болатын тәуелсіз, жеке мемлекетке айналатынын айтатын. Ол қазақтың «Егемен болмай, ел болмас» деген мақалын жиі қайталаушы еді...» – дейді.

Ия, Кемел Тоқаев өзі аңсаған ел егемендігін көре алмай кетті. Қазақстанның жеке мемлекетке айналғанын, оның сүйікті ұлы Қасым-Жомарттың тәуелсіз елдің дипломатиялық өкілдіктерін басқарғанын, үкіметті басқарғанын, енді міне ел Президенті

болып отырғанын көре алмады. Дегенмен, елі-жұрты оны ешбір ұмытқан емес. Қарымды қаламгерді ардақтап ауылда, қалада көше атын атады. 1995 жылы республика үкіметінің шешімімен Үштөбе қаласының №1 орта мектебіне Кемел Тоқаевтың есімі берілді.

Бұл жайында естелікті Қасым-Жомарт былай жалғастырады:

«Біздің жанұя үшін бұл айырықша қуанышты хабар еді. Әкем дүниеге келіп, балалық шағын өткізген Қаратал ауданының тұрғындары да осы жаңалыққа шынайы риза болды. Мектеп директоры Валентина Георгиевна Спиридонованың бастамасымен аталған оқу орнында Кемел Тоқаевтың мұражайы ашылды.

2003 жылғы 31 тамызда әкемнің атындағы мектепте оның қоладан жасалған ескерткішінің ашылу рәсіміне қатыстым. Осы салтанатты оқиғаны үлкен алғыс сезіммен еске түсіремін. Мектеп директорлары мен оның әріптестері – ұстаздар мерекелік бағдарламаны соншалық мазмұнды, ғибратты ұйымдастырыпты. Жоғары сынып оқушылары Кемел Тоқаевтың шығармаларынан өздеріне ұнаған жерлері жайлы әңгімелесе, төменгі сыныптағылар даңқты жерлесіне арналған өлеңдерді оқыды. Д. Қонаев атындағы университеттің ректоры Өмірәлі Қопабаевтың бастауымен салынған осы ескерткіштің ашылуына байланысты мұражайға біздің жанұямыз үшін аса бағалы әкеміздің жеке заттарын тапсырдым. Олардың арасында оның соғыс және бейбіт жылдары марапатталған ордендері мен медальдары тағылған пиджагі, сонымен бірге мемлекеттік мұрағатта сақталып келген кейбір құжаттар бар...»

Жоғарыда аты аталған Өмірәлі ағамыздың ескерткіш ашудағы еңбегі зор болғаны рас. Оған біздің де куә болғанымыз бар. Халықаралық Қадырғали би Жалайыр қорының Президенті Өмірәлі Шақараұлы бұл істе үлкен ұйымдастырушылық танытып, бәріміздің басымызды қосып, Қасым-Жомарттың елге бір келуінде ескерткіш-музейге бірге алып барғаны бар. Үкілеген ұлын ел қалай құшағына басқаны жайында ол бір ұзақ әңгіме.

Бүгінде музей жаңа келбет алып, мазмұны

жағынан ерекше толығы түскен. Онда небір түрлі шаралар өткізіліп, жыл сайын Кемел Тоқаев туралы үздік шығармаларға бәйге жарияланады, олар арнайы жинақтарда басылады.

Өткен 2018 жылы Кемел Тоқаевтың 95 жылдығына орай аудан орталығынан «Кемел Тоқаев саябағы» ашылды. Ауылдық, аудандық кітапханаға жазушының «Ана тілі» баспасынан шыққан 5-томдық шығармалар жинағы сыйға тартылды. Жазушы үшін оның шығармалары қайта жарияланып, оқушылармен қайта табысып жатқанынан артық қандай бақыт бар. Бұл жайында Қасым-Жомарттың ағынан ақтарылып айтқан мына бір сөздері және еске түседі.

«Өрбір перзент ата-анасын кие тұтады. Ол үшін әке-шешесі тұтынған кез келген зат қастерлі. Маған да әкей жазған кітаптар соншалық бағалы, әрі қымбат. Мезгіл сайын оларды қайталап оқимын. Сонда менің көз алдыма түннің бір уағына дейін үстел басында тапжылмай жазу жазып отыратын әкем елестейді. Оның шаршаңқы жүзін, ұсақ әріптер жеп, әбден қызарған көзін көргендей боламын. Жұмыс үстінде ол күнәһар жер бетін тастап, биік аспанда қалықтап жүргендей елестейді. Қаламгердің қолынан шыққан кітаптардың әрқайсысының өзіндік тағдыры, тарихы бар. Әкейдің әрбір жаңа кітабы біздің отбасымызға үлкен қуаныш алып келетін. Ішкі сырын ақтара бермейтін, сезіміне әрдайым ұстамды әкей, дегенмен әрбір кітабына жұмсаған ауыр еңбегі аяқталып, оқырманға жол тартарда іштейгі қанағат сезімін жасыра алмайтын...»

Ырым КЕНЕНБАЙ,
Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі, «Құрмет» және «Парасат» ордендерінің иегері.

Біз бүгін «Алатау» оқырмандары үшін қадірлі аға қатарластары, көрнекті қазақ қаламгерлері Әзілхан Нұршайықов пен Бек Тоғысбаевтың естеліктерін қоса жариялап отырмыз.

КЕМЕЛ АҒАНЫҢ КЕҢІСТІГІ

Бір қарағанда тұйықтау көрінетін, артық-аспай сөзі жоқ, орта бойлы қараторы кісіні бұрын сырттай ғана білетін едім. Анда-санда Жазушылар одағында кездескенде сәлемдесіп қана өте шығатынмын. Ол кісіні көбінесе майдангер жазушылар Қалмұхан Исабаевтың, Өтебай Қанахиннің қасынан көретінмін. Өздері тағдырлас, қатар-құрбы болғандықтан әзілдесіп, қалжыңдасып тұратын еді.

1967 жылы «Мәдениет және тұрмыс» журналында қызмет істеп жүрген кезімде, Шымкент облысына іссапармен бара қалдым. Қонақүйде Кемел Тоқаев кездесіп, жөн сұраған соң: «Ақыр ауыл-елге шығады екенсің, бірге жүр, Алғабас ауданына барып қайтамыз» деді. Ол кісі Қазақ ССР Жоғарғы Кеңесінің аппаратында қызмет істейді деп естігенмін, бұл жақта сайлау мәселесімен жүр екен. Астында – Облыстық атқару комитеті бөлген қара «Волга», маған бұдан артық қандай жағдай керек?

Ұсынысын қуана қарсы алдым. Жол үстінде Кемел аға ашылып-ақтарылып сыр айтқан жоқ, күнделікті саясат тақырыбынан әрі аспадық. Қазақ әдебиеті – барлық жанр бойынша дамыған іргелі шаруашылық, ал бұл кісінің қылмысқа байланысты оқиғаларды суреттейтін детектив жанрындағы жалғыз жазушы екендігіне бұрыннан қызығып жүретінмін. Осы төңіректе сөз қозғап, милицияға қандай қатысы бар екенін суыртпақтап сұрап көрдім. Өйткені Ішкі істер министрлігі анда-санда жариялайтын әдеби конкурстарда ылғи Кемекең бірінші бәйге алып жүретін. «Ол оқиғаларды қайдан білесің? Милиция органдарында жұмыс істеген бе едіңіз?» деп сұрадым. «Істеген емеспін, бірақ аралтығым бар» деп жауап берді. Сөйтсем, былай екен: ол кісінің Ішкі істер министрлігінде үлкен жауапты жұмыстарда

жүрген бірсыпыра жолдастары бар екен. «Солардан қызығарлықтай оқиғалардың болған жерін сұрап алам да өзімше зерттей бастаймын... Аржағы білесің, шеберлікке байланысты ғой...» – деді.

Шынында, бұл – айтуға оңай. Дүние жүзінде шым-шытырық оқиғалы көркем әдебиет қатты дамыған. Орыс әдебиетінде де оның үздік үлгілері бар. Гәп – соларды қайталамауда, әсіресе жастар жақсы көретін жанрда осынау қым-қиғаш оқиғаларға толы шығармалар жазу үшін көп тер төгу керек, оқиғалары жалықтырмайтындай желі тауып, оны өрістету, шынына жеткізу сияқты шарттарды ұстана білу оңай шаруа емес. Оның үстіне қазақ әдебиетінде бұл тақырыпта бағыт ұстайтын белгілі дәстүр жоқ, бұрынғы қаламгерлер милиция атаулыдан аулақ жүруге тырысатын.

Міне, осындай ерекшеліктері бар қиын жанр бойынша ол ұзақ жылдар еңбек етіп, оншақты кітап шығарды. «Жұлдызды жорық» (1954), «Болашақ туралы ой» (1965), «Айырықша тапсырма» (1968), қазақ, орыс тілдерінде шыққан «Түнде атылған оқ» (1972, 1976), «Сарбағандағы оқиға» (1975) сияқты әңгіме, повестер жинағы жас оқырмандардың қолынан түспейтін кітаптарға айналды. «Таңбалы алтын» 1977 жылы шыққан Қазақстан чекистерінің өмірін баяндайтын топтама жинаққа енген. 1956, 1972, 1977, 1980 жылдары Ішкі істер

Кемел Тоқаев, жұбайы Тұрар және ұлы Қасым-Жомарт. 1953 жыл

министрлігі мен Қазақстан жазушылар одағы бірігіп жариялаған бәйгелерде бірінші орын алғанын айтсақ та жеткілікті. Ол оның сыртында «Қылмыскерлер кім?», «Қызыл комиссар» деп аталатын пьесалар да жазды.

1923 жылы Жетісудың Қаратал өңірінде туған Кемел Тоқаев бала кезінен жетімшілік көріп өскен. Интернаттарда жатып оқыған. Жігіттік шағы Ұлы Отан соғысының басталуымен тұспа-тұс келді. Отан соғысы орденімен, бірнеше жауынгерлік медальдармен оралған ол Ұлы Отан соғысындағы көрген-білгендерін мақтаныш етіп айтқан емес. Тіпті жазған да жоқ-ау деймін. Бірақ соғыстың шын батырларын аса құрмет тұтатын. Бауыржан Момышұлы, Рақымжан Қошқарбаевты аузынан тастамайтын. Қасым Қайсенов жөнінде көлемді очерк жазғаны белгілі. Бұл жөнінде Қасекеңнің өзі жуырда газет жүзінде ағалық сүйсінген сөзбен лебіз білдіргенін білеміз.

Соғыстан келгеннен кейін ол С.М. Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетін

оқып бітірді де «Лениншіл жас», «Қазақстан пионері», «Социалистік Қазақстан» газеттерінде қызмет істеді. 1966 жылдан 1978 жылға дейін «Қазақ ССР Жоғарғы Кеңесінің ведомостілері» деген жауапты басылымның бас редакторы қызметін атқарды. Қаламгер ретінде өз кеңістігі бар Кемекең кейінгі жылдары Қазақстан Жазушылар одағында әдеби кеңесші болып жұмыс істеген.

Кемел ағамыздың жанұясы Қасым-Жомарт сияқты тамаша ұлды тәрбиелеп өсірді. Көзінің тірісінде оның Қытай Халық республикасында Төтенше және Өкілетті елші болып қызмет істеп жүргенін көрді. Арамыздан ертерек аттанып кетті, әйтпесе сүйікті ұлының Қазақстан үкіметін басқарғанын да көретін еді...

Бек ТОҒЫСБАЕВ.
«Бұрын және бүгін» кітабынан.
2003 жыл.

КЕМЕЛ АЛА

Ұлы Жеңістің 25 жылдығы қарсаңында. 1977 жыл

... Бұл кітапты Кемел марқұм маған өз қолымен сыйлаған. Мұқабаның ішкі бетіне былай деп автограф жазыпты:

«Өзілханға – Өзілхан досқа! Кемелден.

20.11.1959 ж. Алматы Осылай деп, қолын қойыпты.

Оны оқығаннан кейін жүрегім лүпілдеп қоя берді. Қалай дүпілдемесін: әрі қысқа, әрі нұсқа қолтаңба Кемел марқұм менің атымды екі рет атапты. Ең бастысы мені өзіне дос санапты!

Ол кезде мен «Социалистік Қазақстан» газетінің Павлодар облысындағы меншікті тілшісі болатынмын. 1960 жылы Қазақ мемлекеттік көркем әдебиет баспасынан (қазіргі «Жазушы» баспасы) менің «Жомарт өлке» деген кезекті очерктер жинағым басылып шығатын боп жоспарға кірді. 1959 жылдың бас жағында сол кітаптың қолжазбасын алып, Алматыға келдім. Ол кезде Кемел Тоқаев «Социалистік Қазақстан» газетінің жауапты хатшысы болатын. Бір күні ол мені үйіне қонаққа ертіп апарды.

Сыртқы есіктен кірген бетте бізді орта бойлы, талдырмаш денелі, қара торы келіншек күлімдеп қарсы алды. Ол кісімен сәлемдесіп үлгергенше ішкі жақтан жетісегіз жасар нәзік қыз бала мен бес-алты жасар балапандай ұл бала жүгіре шығып, екеуі екі жақтан өкелерінің мойнына асылды.

– Ал, енді, мен екеуіңді таныстырайын, – деді Кемел ас алдыға келіп, көңіл жайғасқаннан кейін. Содан кейін, алдымен менің аты-жөнімді атап:

– Біздің газеттің Павлодар облысындағы меншікті тілшісі, – деді.

– Естүіміз бар, – деп келіншек басын изеді. – Бұл кісінің аты Тұрар, – деді енді ол келіншегін иығынан сипап.

– Тұрар?! – дедім мен таңданғандай ішімнен.

Таңданатыным мынадай жылы жүзі, гүлдей майысқан келіншектің аты Айгүл, Асылгүл, Әсемгүл сияқты болар деп ойлаған едім. Олардың бірі болмай, Тұрар болып

лы тебірене отырып айтты. Әсіресе, Ақтөбе облысының Қарабұтақ ауданының баласы Бимағамбет Сүлейменов деген досының атын аузынан тастамады. Оны бүкіл бөлімше құрметтеп Биеш деп атаған екен. Қасындағы жан жолдастарын сан рет өлімнен арашалап қалған сол Биеш Сталинград шайқасы шабуылы күндерінің бірінде оққа ұшыпты. Оның өлімін айтқан кезде Кемелдің көзіне мөлтілдеп жас үйірілді.

– Одан кейінгі тағы бір жан досым Виктор

шығарған екен. Тырнақалдысы 1954 жылы жарияланған әңгімелер жинағы. Одан кейін «Қыс қарлығашы» деген повесі басылыпты. «Таскын» деген кітабы былтыр жарыққа шықса керек. Ол кітапқа үш повесі кіріпті.

Ол кезде менің де үш кітабым шыққан. Бірақ, үшеуі повесть, әңгіме емес, очерктер жинағы болатын. Сөз арасында мен өзімнің әлі очерктем ұзай алмай жүргенімді айттым

– Әңгіме, повесть жазуға әлі күнге дейін жүрексінемін, – дедім.

– Сен оған қапаланба, – деді Кемел. – Мен сенің очерктеріңді оқып жүрмін. Менің байқағаным: сенің очерк деп жариялап жүргендерің – повесть, суреттеме айтатындарың – әңгіме. Өмірдің өзінен алынған этюдтері тартымды. Сен де повесть жазасың әлі. Ал сол повесть деп жазғандарың роман болып шығады. Осы сөзімді ұмытпа, – деп иығымнан қақты.

Шай ішіліп, әңгіме аяқталғаннан кейін, Кемел орнынан тұрып, шафынан бір кітапты алып келді. Бетін ашып, ойлана отырып, жоғарыдағы маған арналған автографты жазды. Ол осы, қазір алдымда жатқан «Таскын» кітабы еді.

Кемел сыйлаған кітапты қолтығымға қысып, үстел басынан түрдым. Кемел балалар бөлмесіне барып, ұйықтап жатқан екі баласын емірене іскеп, беттерінен сүйді. Ол балалардың аттары Салтанат пен Қасым-Жомарт екен.

Кемел қазақтың: «Бұғы мойын, құлжа бас» дейтін жігіттерінің типіне жататын төртпақ, шымыр денелі еді. Жалпақ беттеу, қалың ерін, қой көз азамат болатын. Кере қарыс маңдайын аша, шашыш шалқасынан қайыратын. Бірақ, ерқашан қабағы түюлі жүретін. Соған қарағанда бір көрген кісі оны түсі суық адам ретінде қабылдауы мүмкін болатын. Қалың еріннен сұл шұршиге түсіп, жүзінен жылы шырай төгіліп, жайлап сөйлей бастағанда оның түсінің суықтығы, мүлде білінбей кететін. Аяғын жай басып, ылғи сабырмен сөйлейтін, «Ақырын жүріп, анық бас, еңбегің кетпес далаға» деген Абай сөзін берік ұстанғандай көрінетін.

Оның бойындағы адамгершілік қасиеттері айтарлықтай болатын. Ол достық пен жолдастықты биік бағалайтын. Жан-жарына адал, балаларын жанындай жақсы көретін. Осылардың үстіне ол барып тұрған интернационалист еді. Ешқашан мақтануды білмейтін, ешкімді жамандап сөз сөйлеп, мінеп мақала жазған емес.

Кемел қазақ жазушыларының ішінде оқырманы ең көп қаламгерлердің бірі болды. Өзі таңдап алып, негізін қалаған детективтік жанрда алдына жан салған жоқ. Осы тақырыпта оннан аса кітап жариялап, чекистер өмірінен алынып жазылған таңдаулы шығармаларға республика бойынша жарияланған бірінші бәйгені төрт рет жеңіп алып, төрт рет лауреат болды. Қазақ жазушыларынан Кемелден басқа мұндай атаққа ие болған ешкім жоқ.

Әзілхан НҰРШАЙЫҚОВ. «Бұрын және бүгін» кітабынан.

ЕЛ ЕСІМІ ЕЛ ЕСІНДЕ

шыққанына таңдандым.

– Неге ойландың? – деді үй иесі бетіме қарап.

– Тұрар деген ұлдың да, қыздың да ортақ аты ғой. Балалары шегіней берген әкешесінің үмітпен: «Осы баламыз тұрар, аман болар» дегенінен шыққан ат қой. Соны ойланып отырмын.

– Оның рас, – деді Кемел басын изеп.

– Осы кісінің атына біз бір буын қоссақ қайтеді, Кемел? – дедім мен үй иелерінің бетіне кезек қарап.

– Қандай?

– «Гүл» деген буынды қосып, Тұраргүл деп атасақ.

– Мен Тұрар деп атаймын. Сен Тұраргүл деп атайтын бол онда, – деді Кемел күліп.

– Сіз қарсы емессіз бе? – дедім мен Кемелдің келіншегіне қарап.

– Гүл болуға жарасақ, – деп жымиды әйел. Кемел екеуіміз өткен туралы қозғап, сұрапыл соғыс, түлкі құрсақ студенттік кезімзді айтыстық. Тұраргүл қазандық бөлмедегі шаруасымен айналысып, балалары теледидар көріп отырған бөлмеге бас сұғып, ара-арасында біздің әңгімімізге де құлақ салып кетіп жүрді.

– Студент кезімде мен сені көрмеген сияқтымын, – дедім оған.

– Группамыз бөлек болды ғой: мен – журфакта, сен – филфакта оқыдың. Сен онда Амантаймен бірге оқыдың ғой?

– Иә. Амантай, оның әйелі Нәзила бәріміз бірге оқыдық.

– Амантай Байтанаев менің мектепте бірге оқыған досым ғой. Ол екеуіміз соғыстың алдында Шымкентте орта мектепті қатар бітіргенбіз. Ол менен бір жас үлкен болғандықтан әскерге бұрын кетті. Мен 1942 жылы алындым.

– Қай майданда болдың?

– Сталинградтың өзінде соғыстық қой біз. Өзің сияқты сержант болдым...

Одан кейін ойланып отырды да, өзінің жауынгер жолдастары туралы айта бастады. Павел Андреев, Олег Умнов, Николай Чирков, Жүніс Хакимов, Рақым Ибрагимов деген жауынгер жолдастары болған екен. Олар Сталинград шабулы алдында қарамағына берілген автоматчиктер болса керек. Солардың әрқайсысының ерлігі тура-

Акимов деген уыздай жас бала жігіт еді. Бір кескілескен қатты ұрыста Акимов ауыр жараланды. Оны плащ-палаткаға орап, кейін қарай әкеле жатқанымызда «Жігіттер, бауырларым, қош болыңдар» деді үні әлсірей шығып. Содан сәл жатты да, еріндерін қайта қозғап: «Мені мамам сағынатын болды-ау!» – деп жан тәсілімін берді. Оның осы соңғы сәті өмір бойы көз алдымда, «Мамам сағынатын болды-ау» деген соңғы сөзі өмір бойы құлағымда келеді...

Осылай дегенде оның көзінен тағы да жас ыршып кетті. Содан кейін ернін жымырып, үнсіз отыра қалды.

Сол сәтте Тұраргүл тез орнынан тұрып:

– Қой, Кемеш, босама, – деп шашынан сипап, күйеуінің басын кеудесіне қысты.

Кемелдің жанының нәзіктігіне, дос дегенде ішкен асын жерге қоятын адалдығына және оның жан жарының күйеуіне деген жан тебірентерлік ілтипатына тәнті болып, менің де жүрегім өлжіреп кетті. Қалтамнан орамалымды алып, аузымды сүрткен болып, жасаурап кеткен екі көзімнің құйрығын құрғаттым. Кемел де кемсеңдеп барып, былай деп әңгімесін аяқтады.

– Содан кейін, 1943 жылы мен де жараландым. Әр алуан госпитальдардың дәмін тартып, әскерге жарамсыз болып елге қайттым. Сол жылдың күзінде Алматыға келіп, университетке оқуға түстім. Оны 1948 жылы бітіріп шықтым ғой баяғы.

– Достарың туралы жаңағы әңгіменді жаздың ба, Кемел?

– Жоқ, жазайын деп жүрмін.

Айтқанындай, Кемел ол әңгімесін естелік етіп жазды. Естелігі Амантай Байтанаев құрастырған әскери жинақтардың бірінде басылды. Онда достарының аты-жөндерін сол қалпында келтіргенімен, өзінің атын – Алмас, фамилиясын Балтаев деп көрсетіпті. Алмас – өзіне алған әдеби есімі болса, Балтай – Тоқайдың өкесінің аты, демек Кемелдің атасы ғой.

Таңертең тұрсақ, Тұраргүл шайды қайнатып, үстел жасап қойған екен. Үшеуіміз әңгімелесе отырып, шайға кірістік.

Шай үстіндегі әңгіменің бір саласы кеңсе қызметі мен әдеби шығарма жазуды ұштастырудың қиыншылығы жайында болды. Кемел осы күнге дейін үш кітап

ЕЛ АМАНАТЫ

Қыдыр шалып, бақ қонған киелі қазақ ұлты әлемдік саясат айдынында ұрпақтар сабақтастығының өнеге-үлгісін көрсетті. Нұрсұлтан Әбішұлының: «Тәуелсіз Қазақстан мемлекетінің негізін қалаушы ретіндегі алдағы міндетім – басшылардың жаңа буынының билікке келуін қамтамасыз ету. Олар елімізді жаңғырту процестерін жалғастыратын болады» дегені аталық ұстазға тән ұлылығын айғақтайды. Қазақ даласы, оның астанасы дәстүрлі дін көсемдерінің, тыныштыққа зар болған ел басшыларының бас қосып, салықалы пікір алмасып, пәтуға келетін киелі орнына айналғаны да жетістіктің үлкені. Алпауыт мемлекет басшыларын тамсандырған, алыс-жақын ағайындарды қызықтырған, әлем қайраткерлерін сүйсіндірген адами әдептіліктің тектілікпен біте қайнасқан құндылығын мойындатты. Біліктілік, білімділік дегеніміз де осы.

«Жаһан ішін, дүниенің түкпірін көрдім мен, көп кітаптарды оқып нәм білдім мен. Кім көп біліп, көңіліне түйсе дәулеті артар», – деп Қадырғали бабамыз айтқандай, Нұрсұлтан Әбішұлы да, Қасым-Жомарт Кемелұлы да өркениетті елдерді аралап, озық технология мен инвестиция елге тартып, болашақ бағдарламасы аясында жастардың білім алып, жаңалықты игеруіне толық жағдай жасағаны келешектің қамы болса, бүгін қазақ елі соның нәтижесін көріп, жемісін жеуде.

2019 жыл – жастар жылы жасампаздыққа жол ашты. Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың 2019 жылдың наурызы айының 19 жұлдызында Қазақстан халқына арнаған үндеуінде: «Әрбір ұрпақтың атқаратын өз міндеттері бар. Мен және менің замандастарым еліміз үшін қолдан келгеннің бәрін жасадық.

Оның нәтижелері өздеріңізге белгілі. Өлем өзгеріп, жаңа буын келеді. Бұл – табиғи процесс. Олар өз заманының проблемаларын шешетін болады. Сондай-ақ елімізді одан әрі өркендету үшін бар күш-жігерін жұмылдыруға тиіс.

Әлеммен бірге біз де өзгеруге тиіспіз. Жас қазақстандықтарға айтарым: тәуелсіз Қазақстанымызды, ортақ Отанымызды, Мәңгілік елімізді сақтай біліңіздер. Бұл – біздің халқымыз, біздің ұлы бабаларымыздың жері. Отанымыз да, жеріміз де бір» дегені Ұлт көшбасшысына, ел абызына, аталық

ұстазға тән аманаты, айтары жоқ, барша қазақстандықтарды жігерлендірді.

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевқа үлкен сенім артылып, зор жауапкершілік жүктелді. Ант беру рәсімінде: «Алдағы уақытта да Елбасының жалғыз тілегі бар. Ол – мемлекет тәуелсіздігін сақтау және нығайту. Бұл тек Президентке ғана емес барша Қазақстан халқына ортақ міндет», – дегені халқының қалауы, елінің елеулі тұлғасына лайық тұжырымы. Тұңғыш сапарын киелі Түркістаннан бастауы – ата-бабаларымыздың рухына тағзымы. Рухани жаңғырудың жарасымды жалғасы.

Берікті ұл, көрікті қыз өсіріп, елдігімізді бен ірілігімізді әспеттеп келе жатқан дана халқымыз жаңа буын жастардың белін буып, аламанға қосары хақ. Олардың мақсаты – сұңқардай самғап, тұлпардай тулап, елі үшін еңбек етіп, асыл мұратына жету. Бейбітшілік пен тыныштықтың салтанатын паш ету. Азаматтардың тең құқығын сақтап, билікте әділдік орнатып, заңның үстемдігін қамтамасыз ету. Бұл – ел аманаты, бұл – замана талабы.

Наурыз ҚЫЛЫШБАЕВ, Алматы облысының құрметті азаматы.

Үштөбе қаласындағы №1 орта мектепте Кемел Тоқаевқа арналған ескерткіш. Желтоқсан, 2007 жыл

«Судебный кабинет» - удобный сервис

Упростить процесс отправления правосудия, избавить его от лишних бюрократических процедур – теперь стало возможным и несложным при активном внедрении новых информационных технологий, прочно вошедших в повседневную жизнь граждан и работу органов государственной власти, что позволяет избежать многих неудобств и получить максимально эффективный результат при минимальных затратах временных и финансовых ресурсов.

Гражданин, его представитель или адвокат в любое удобное ему время, не выходя из дома, офиса через сеть интернет может просмотреть судебный документ, а также статус по делу и распечатать судебный акт.

Внедрение и применение современных технологий в судебной системе упрощает судопроизводство, снимает бюрократические барьеры, минимизирует контакт сотрудников судебной системы с гражданами, что способствует снижению подверженности к коррупции, экономит время и средства граждан, позволяет достичь максимальной прозрачности и доступности судебной системы для населения страны.

Сегодня с помощью ЭЦП граждане направляют обращения в виртуальные приемные государственных органов, получают справки, меняют прописку, подают заявки на получение различных услуг и разрешений.

Электронные сервисы «Судебный кабинет» и «Ознакомление с судебными документами» доступны через официальный сайт Верховного суда <http://www.sud.kz>. Получить данные услуги может любой гражданин республики, имеющий электронную цифровую подпись.

Физические лица и их представители, пред-

ставители юридических лиц вправе представлять в суд электронные документы, посредством заполнения электронных форм, размещенных в электронном информационном сервисе «Судебный кабинет». Для этого указанным лицам необходимо зарегистрироваться в электронном информационном сервисе «Судебный кабинет».

Судебный кабинет», является пользователем сервиса подачи электронных документов.

Авторизация в «Судебный кабинет» осуществляется с помощью ИИН или БИН и пароля. При подаче заявления (обращения) представителем юридического лица авторизация осуществляется посредством БИН.

Пользователь сервиса подачи электронных документов после прохождения процедуры авторизации «Судебный кабинет» может обратиться в суд с иском заявлением; заявлением о предоставлении протокола судебного заседания; замечанием на протокол судебного заседания; обращением.

Айгерим ЕЛИКБАЙ,
главный специалист-секретарь судебного заседания Талдыкорганского городского суда.

ПЕЙЗАЖ «МОЙ КРАЙ РОДНОЙ - ЖЕТИСУ» ПОКОРИЛ ЯПОНИЮ

Ученик Назарбаев Интеллектуальной школы города Талдыкорган получил приглашение в Японию.

Даир Серік, ученик 7 класса завоевал «Приз Канагава» на XX международном конкурсе детских рисунков «Childrens Museum of Art» в префек-

туре Канагава. В онлайн конкурсе приняло участие 92 страны со всего мира, с Европы, Африки, Азии, Америки и стран Океании.

Под руководством учителя художественного труда Тлеша Намазбекова, Даир Серік предоставил членам жюри рисунок, исполненный в жанре пейзаж «Мой край родной - Жетису».

«У меня очень много любимых увлечений. Я играю на саксафоне, фортепиано, блог флейте, а также посещаю школьные кружки по добре и гончарному ремеслу. Но мое самое главное хобби – это рисование. Я начал рисовать, когда был еще маленьким. Однако, первые мои рисунки были не самыми лучшими. Но я всегда продолжал рисовать, потому что это меня вдохновляет, учит сосредотачиваться и видеть вокруг все самое прекрасное», - рассказал о своих любимых занятиях юный художник.

По итогам международного конкурса детских рисунков «Childrens Museum of Art» работа ученика Назарбаев Интеллектуальной школы города Талдыкорган стала одной из лучших среди 30 тысяч работ со всего мира и была удостоена награды «Приз Канагава». По условиям конкурса, пейзаж Жетысуского края отобран в сборник лучших работ юных художников.

Даир Серік получил приглашение принять участие в церемонии награждения призеров Международной выставки-биеннале детского рисунка в Японии. Поздравляем!

А. МУРАТКЫЗЫ.

Осваивая тонкости национальной кухни

Пища в культуре нашей страны занимала очень важное место испокон веков. Это трепетное отношение ресторан «Асқар Тау» хранит и по сей день. Руководителем, которого является индивидуальный предприниматель Молдасанова Роза Бахтыбаевна.

Благодаря государственной поддержке предпринимательница получила финансирование в АО АТФ Банке в рамках Единой программы поддержки и развития бизнеса «Дорожная карта бизнеса 2020» под 7 % годовых, сроком на 60 месяцев. На полученные средства планируется реконструкция семейного – детского ресторана «Асқар Тау».

Ресторан «Асқар Тау» занимает весомое место на рынке, являясь обладателем гран-при международного фестиваля «Алтын Дастархан», а также ряда престижных государственных наград, благодарственных писем и восторженных отзывов.

«Мы всегда стремимся к развитию и усовершенствованию выпускаемой продукции и предоставляемых услуг. Нашей гордостью является уникальная традиционная кухня. Предлагаем гостям блюда, мы выдерживаем высочайшие стандарты их приготовления, сохранив индивидуальность и уникальность традиций, и истории казахской кухни», - рассказывает Роза Бахтыбаевна.

Традиционно казахская кухня была основана на мясных и молочных продуктах. Позже к этому списку добавились мучные блюда и сладости. Так и ресторан осваивая тонкости национальной кухни постепенно начали внедрять новые технологии и выпускать такую продукцию как жент, курт, ирмшик.

Ш. ХАМИТОВ.

СУДЕБНАЯ МЕДИАЦИЯ ИЛИ МЕДИАЦИЯ ВАЖНА ПО ДЕЛАМ, КОГДА СПОР (КОНФЛИКТ) СТОРОН МОЖЕТ БЫТЬ ИСЧЕРПАН ПРИ ИЗМЕНЕНИИ ПРЕДМЕТА И ОСНОВАНИЯ ИСКА ОДНОВРЕМЕННО.

ПОЛЬЗА ПРИМИРИТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕДУР

В Гражданском процессуальном кодексе закреплено за адвокатами право на примирительные процедуры.

Законом «Об адвокатской деятельности» предусмотрено проведение партисипативной процедуры адвокатами. Следовательно, до обращения в суд стороны могут проходить эту процедуру и в случае недостижения соглашения обратиться в суд. При таких обстоятельствах, суд обявляет стороны представить документы и доказательства, полученные в ходе ее проведения. Это значительно облегчит подготовку дела к судебному разбирательству и сократит сроки ее проведения.

Привести стороны к какому-либо соглашению гораздо труднее, чем просто вынести решение. Это требует от судьи большого жизненного опыта, больше временных и психологических затрат, необходимости знания им основ конфликтологии и психологии.

Расширение в Гражданском процессуальном кодексе применение примирительных процедур с участием медиаторов, адвокатов способствует повышению числа людей, которые разрешают свой спор мирным путем, в связи с чем для нас важно проводить среди населения разъяснительную работу о примирительных процедурах.

Считают, что необходимо продолжать развивать данное направление, проводить разъяснительную работу со сторонами по делу о такой возможности исхода дела, проводить мероприятия по вопросам повсеместного распространения и активного применения примирительных процедур, как альтернативного способа разрешения правовых споров (конфликтов), пре-

имущество которых заключается в сохранении деловых, партнерских отношений между субъектами предпринимательства, и социального оздоровления общества;

Таким образом, примирительная процедура позволяет участникам конфликта в более короткие сроки принять решение по спору, избежать судебного разбирательства, сократить судебные издержки, восстановить и сохранить взаимоотношения, и это будет способствовать повышению числа граждан, которые разрешают свой спор мирным путем.

В целях дальнейшего расширения сферы применения медиации запущен пилотный проект по внедрению обязательного досудебного урегулирования споров (конфликтов) по отдельным категориям споров в порядке медиации.

Проектом охвачены такие категории споров (конфликтов), по которым обязательно проведение медиации как наследственные, о расторжении брака и разделе имущества, о выселении и по вопросам управления кондоминиумом, по договорам займа, некоторые трудовые споры и др. Пилотный проект реализуется в ювенальных судах, в специализированных межрайонных экономических и в районных и приравненных к ним судах, рассматривающих гражданские дела.

Для нашего народа институт медиации очень близок, в древности все конфликтные ситуации решали бии и аскалы, так и данный институт послужит мостом между спорными сторонами и возрастет доверие народа к ним.

Ермек ЕГЕУБЕКОВ,
председатель Талдыкорганского городского суда.

БЛАГОДАРНОСТЬ ПОЖАРНЫМ АЛМАТИНСКОЙ ОБЛАСТИ

Спасая людей при пожарах, огнеборцы не думают о благодарности и не считают себя героями.

Но когда об их поступке, даже спустя долгое время, помнят те, кого они спасли, и приходят выразить слова благодарности – это вызывает искреннюю радость, а каждодневная опасная работа наполняется новым смыслом.

На имя начальника Департамента по чрезвычайным ситуациям Алматинской области полковника гражданской защиты Нурпеисова Ерлана Садкеновича поступило благодарственное письмо от гражданина Белгибаева Нурлана, проживающего в городе Ушарал, хозяина СТО «ГАРАНТ», а также от коллектива СТО. В данном письме они выражают огромную благодарность спасателям ДЧС Алматинской области, за грамотную организацию работы при тушении пожара и высокий профессионализм.

«Всем им огромное спасибо. Желаем крепкого здоровья им и их семьям, счастья и побольше радостей жизни, успехов в их нелегком деле» - говорится в данном благодарственном письме.

А. АКЫБАЕВА.

СПАСАТЕЛИ ДЧС АЛМАТИНСКОЙ ОБЛАСТИ СПАСЛИ РЫБАКОВ НА КАПШАГАЙСКОМ ВОДОХРАНИЛИЩЕ

Как сообщает Пресс-служба ДЧС Алматинской области сотрудники Департамента по чрезвычайным ситуациям Алматинской области провели успешную операцию по спасению двух рыбаков – любителей на Капшагайском водохранилище.

Вечером 28 марта 2019 года двое рыбаков из Енбекшиказахского района на резиновой лодке отправились на рыбный промысел на Капшагайское водохранилище. Но из-за сильного ветра резиновую лодку унесло далеко от берега.

Рыбаки, воспользовавшись сотовым телефоном, позвонили на номер 112. Так как ветер дул в сторону северного побережья Капшагайского водохранилища спасателями было принято решение на их поиски отправить две группы спасателей: одна из них заплывала на двух лодках со стороны южного побережья Капшагайского водохранилища, другая заплывала со стороны северного.

29 марта около пяти утра на окраине с. Байдибек би Енбекшиказахского района, со стороны северного побережья Капшагайского водохранилища силами ДЧС Алматинской области, рыбаки на расстоянии 20 километров от южного побережья были найдены и доставлены на берег. Мужчины в медицинской помощи не нуждались.

Всего в спасательной операции участвовало 8 работников Департамента по чрезвычайным ситуациям Алматинской области, 2 единицы техники и 3 плавсредства.

ДЧС Алматинской области напоминает правила безопасности во время рыбной ловли:

- Не выходите в плавание без спасательных и водоотталкивающих средств, а также в штормовую погоду;
- Не пользуйтесь плавсредствами с наступлением темноты;
- Необходимо иметь при себе аптечку, фонарик, карту местности, средства оповещения о своем местонахождении.

Соблюдая все эти меры предосторожности, Ваша жизнь и жизнь ваших родственников, всегда будет в безопасности!

В случае возникновения чрезвычайной ситуации звоните в службу спасения по номеру «112».

А. МУРАТКЫЗЫ.

СТУДЕНТТЕРДІ ІЗДЕНІСКЕ ЖЕТЕЛЕГЕН СЕМИНАР

АЗАМАТТЫҢ ҚҰҚЫҚТАРЫ

Адамның қандай да бір игіліктерді иеленуін қамтамасыз ететін, өз еркімен іс-әрекет жасауына мүмкіндік беретін мемлекет пен бұқара арақатынасының негізгі принциптері адам құқықтары мен бостандықтарына жатады. Сондықтан адам-зат қоғамында бұл мәселеге ежелден баса назар аударылып әрі әлі күнге дейін өте маңызды тақырыптардың бірі болып келеді. Осы негізде адам құқықтары мен бостандықтары қорғаудың әртүрлі тетіктерін толық түсіндіру арқылы бүкіл халыққа, әсіресе жастарға әртүрлі іс-шаралар арқылы жеткізу мақсатында **Ө.А. Жолдасбеков атындағы экономика және құқық академиясы** Бизнес және құқық факультеті **Жария құқық кафедрасының** ұйымдастыруымен «Қазақстан Республикасының адам және азаматтардың құқықтары мен бостандықтарының мәртебесі» атты ғылыми-теориялық семинар өтті.

Ғылыми-теориялық семинардың ашылуында академия доценті, з.ғ.м. Қаракөз Абдуалипова семинардың мақсат-міндеті мен өзектілігіне, өткізілу себебіне тоқталып, семинар барысын жүргізді, кафедраның аға оқытушысы, з.ғ.м. Асель Жолдошова «Актуальные проблемы защиты прав свобод человека» тақырыбында баяндама жасады.

Пікірталас, тәжірибе алмасуға Алматы облысының судьясы Симузар Курбанова, Алматы облысының көші-қон қызметі басқармасының азаматтық және иммиграция бөлімінің бастығы, полиция полковнигі Ерман Раимбеков, Алматы облысының көші-қон қызметі басқармасының азаматтық және иммиграция бөлімінің инспекторы, полиция майоры Арман Абдыкаримов, Талдықорған заң колледжі директоры, з.ғ.к. Айжан Рақымбек, Талдықорған қалалық әкімшілігінің мемлекеттік-құқықтық бөлімшесінің басшысы міндетін атқарушы Ануар Сματος арнайы шақырылып, олар өз баяндамаларында пайдалы әрі өзекті мағлұматтармен бөлісті. Сөйкесінше білімгерлер Қазақстан Республикасының адам және азаматтардың құқықтары мен бостандықтарының мәртебесі туралы ақпарат алып, білім көкжиектерін кеңейтті.

Сонымен қатар академияның профессорлық-оқытушылық құрамы – з.ғ.к., профессор Роза Таужанова, з.ғ.к., академиялық профессор Светлана Алжанқұлова, з.ғ.к., академиялық профессор Айнура Дархамбаева, Тәрбие ісі және қоғамдық жұмыстарының проректоры Ғалия Меркулова, з.ғ.м. Айбол Қожатаев пен арнайы шақырылған қонақтар арасында ойналқы жүзеге асып, жан-жақтан келген мамандар өз тәжірибелерімен бөлісті. Білімгерлер тарапынан да түрлі сауалдар қойылып, жауап алынды. Қызықты да тартысты өткен семинар студенттерді ізденіске жетеледі деп айтуға толық негіз бар.

Токсан ауыз сөзіміздің тобықтай түйіні, «Заң – мемлекеттің тоғыз қабат, тор көзді сауыты» деп Шерхан Мұртаза айтқандай, заң – қорғаныш, адам құқы – басты байлық екеніне тағы бір көз жеткізіп қайттық.

Шынар ЖЕҢІСҚЫЗЫ.

РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ

КІТАП - СЕГІЗІНШІ ҚАЗЫНА

Еліміздің тұңғыш президенті **Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру»** бағдарламалық мақаласы – ел дамуының жарқын үлгісі мен нақты қадамдарын көрсететін көпелі ой, салиқалы пікір, батыл шешімдерге құрылған маңызды құжат. Бағдарламадағы рухани қазына кіші бағдарламасы деген не? Ол сыйластық дестурлеріне, жер мен ел тарихына, мәдениетіне қызығушылықты жаңғырту. Мақалада айтылған ұлттық болмыс, ұлттық сананы жаңғырту халықтың рухани қазынасы кітаппен тікелей байланысты.

Кітап – қазақтың сегізінші қазынасы. Ғасыр жанарып, жылдар алмасса да оған деген құрмет төмендеген. Өйткені, «кітап – білім бұлағы». «Айшылық алыс жерлерден жылдам хабар алғызған» заманауи технология қарыштап дамып кеткенімен, интернет те, ұялы байланыс та білім мен ғылымның қайнар көзі саналап кітаптың орнын алмастыра алған жоқ. Қанша ақылды болса да, компьютер кітаптың тереңдігі мен сарабдалдығын бере алмайтыны әлдеқашан дәлелденген. Сондықтан кітапхана ілім-білім жинаймын деген адамның құтты мекені болып қала бермек. Өз мекеніміздің рухани қазынасы жайлы сөз қоздаудан бұрын, алғашқы пікірді көне кітапханалардың ерекшелігі жайлы бастаған жөн болар.

Әлемдегі алғашқы кітапхана 8000 жыл бұрын пайда болған. Олар қоғамдағы діни мекемелердің қатарынан тіркелсе, алғашқы кітапханашылар азаматтарға рухани игіліктерді, жазба мұраларды, тіпті ғаламдық картинаны сақтап жеткізуші абыздар болыпты. Ежелгі дәуірлердегі кітапханашылар тек ер азаматтардан құралған. 1917 жылға дейін әйел-қыздар қауымына мемлекеттік қызмет есік ашады. Сондықтан тарихтағы қазан төңкерісінен кейін ғана нәзік жандылар өкілдері кітапханалық қызметке қабылдана бастайды. Бір ерекшелігі, бүгінгі таңда кітапханашы ер-азаматтар саны некен-сайақ. Осы тұстан көп адамдардың кітапхананың негізгі ұлылығын түсінбейтінін көруге болады. Аты аңызға айналған абыздар, алғашқы кітапханашылар басында кітапханалардың басым бөлігі жеке тұлғаларға тиесілі болған. Сол кітапханаларға Платон, Аристотель, Евклид, Еврипид тәрізді тұлғалар иелік етіпті. Ал Афинадағы алғашқы көпшілік кітапханада есімі қадірлі азаматтар ғана кітапханашы мамандығына таңдауға түскен. Сондай-ақ әлемнің сегізінші ғаламаты – Александрия (Ескендір) кітапханасында қызмет көрсетуге ғұламалар ғана қабілетті еді. Біздің дәуірімізге дейінгі II ғасырда Александрия кітапханасында қызмет атқарған айтулы

тұлға – Клавдий Птолемей. Кітапханашы әрі ғалым аспан денелері қозғалысын зерттеген. Ақын әрі ғалым Каллимах б.з.д. 310-240 жылдары Александрияға келіп, оқытушы болып қызмет етеді. Көп ұзамай, оған II Птолемейдің назары түсіп, Александрия кітапханасында жоғары дәрежелі орынға тағайындалады. Осы шаңырақта Каллимах 20 жылдан аса еңбек етіп, кітапхананың арқасында тарих, грамматика салалары бойынша 800-ден аса ғылыми еңбегі жарық көрді. Эратосфен б.з.д. III ғасырда эллинистикалық әлемдегі көрнекті ғалым әрі жазушы. Афинада 20 жылдай өмір сүріп, кейін Александрияға қоныс аударады. Каллимахтың шәкірті ретінде ғылымға бет бұрып, кітапханада 40 жылдан аса филология, хронология, математика және астрономия ғылымдарын зерттейді. Бұл ақпарат үзіндісінен ерте кезде кітапханаларда тек ұлы адамдар мен ғалымдар қызмет атқарғанын, кітаптардың көпшілік дені ғылымға бағытталғанын көруге болады.

Заманымыздың әр кезеңінде кітапханашы мамандығы туралы ұғым жоғары болуы тиіс. Кітапханашы кітапханада кітапты қолға береді деген тар ұғым орнына, қоғамда кітапханашы мамандығының қажеттілігін мойындататын оң пікірлер мен көзқарастар қалыптастыру керек деп ойлаймын. Кітапханашы болу ол еркіннің қолынан келе бермейді, кітаптың құдіреттілігін терең түсіне білген жан ғана осы рухани ордада қызмет атқара алады. Жастарды кітап оқу мәдениетіне тәрбиелеуге, олардың поэзияға деген қызығушылығын арттыруға, талғамына, таңдауына сай әдебиеттерді іріктеуге көмек көрсету, оқуға деген ынта ықыласын көтеру, оқуға деген көзқарасын өзгерту осындай жұмыстарды атқару кітапханашының басты міндеті болып табылады. Сонымен қатар кітапханашы әр оқырманның талғамы мен талаптарын дұрыс түсініп, жастар қауымына ақпарат пен бірге тәлім-тәрбиенің бір бөлігін ескерте жүру де дұрыс па деп ойлаймын. Оқырмандар кітапханаға көптел келу үшін шетелдің кітапханаларындағыдай сирек әрі құнды кітаптарды белгілі бір тәртіппен және ережемен оқырмандардың назарына ұсыну қажет сияқты.

Қорытындылай келе, «Мәңгілік ел» болуға қадім басқан тәуелсіз Қазақстанның Тұңғыш Президенті Н.Ә. Назарбаев «Терең білім – тәуелсіздігіміздің тірегі», – дей келе, жаһандану алдында ұлт ретінде жойылып кетпеуі үшін ұлттық кодын сақтаған, терең білімді, бәсекеге қабілетті, ұлттық құндылықтарын бойына сіңірген ақыл-ойы кемел тұлға болуына маңыз береді. Білімді, көзі ашық, көкірегі ояу болуға ұмтылатын жастарды тәрбиелеу – біздің асыл борышымыз.

Еркежан БАЙМОЛДАНОВА,
«Текелі қаласы әкімдігінің қалалық кітапханасы» КММ кітапханашысы.

Мен Алматы облысы Балқаш ауданына қарасты Қарой ауылында тудым. Барлық балалық шағым өткен қасиетті ауылымда аяулы әкем мен анам, туыстарым, бауырларым тұрады. Ауылды қатты сағинамын. Әсіресе мөлдіреген таза, тұнық, сылдырап ағатын сабырлы Нарын жағалауын көз алдыма елестетемін. Нарынның толқындары елестеген сайын түрлі ой толқындары санамды шарпып алады.

«СЕН НЕТКЕН БАҚЫТТЫ ЕДІҢ, КЕЛЕР ҰРПАҚ»

Биыл 2019 жыл – Жастар жылы болып белгіленгені мені қатты қуантты. Біздің Қаройдан шыққан жас толқындар қатарындағы әпкелерім бұл күндері өмірден өз орнын тауып, жемісті де жеңісті еңбек етіп жүр. Атап айтсам, олар: Толқын Сайдуова, Сәнді Күренбайқызы, Құлайым Мамырова, Жазира Исаевалар. Сол әпкелерімді өзіме үлгі тұтамын.

Қазіргі Қарой жастарының еліміз бен жеріміздің көркеюіне үлесі зор. Оны мақтанышпен айта аламын. Атап айтсам, биылғы жылы Балқаш аудандық «Ел іші – өнер кеніші» жарысында өңші Рану Нұрмағанбетова бастаған жастар жергілікті ақын Сәнді Күренбайқызының «Қарой» туындысын орындап, аудан әкімі Ғалым Токпейісовтің тағайындаған бас жүлдесін жеңіп алды. Ол ұтыстан түскен теледидарды ауылдағы көпбалалы отбасына жастар аты-

ПІКІР

нан сыйлық ретінде ұсынғаны елдің сүйінішін арттырды.

Ауыл жастары жыл сайын мектеп бітірген мерейтойларының құрметіне ауылдағы кіреберіс аркадан бастап аурухана маңайындағы демалыс орындары мен қоса мектеп парталарына дейін жаңартып жатқан жайлары бар. Ауыл игілігі үшін ашылған балық пен қамыс зауытында қаншама жастар тірлік етіп келеді. Сондай-ақ аурухана, мектеп, мәдениет үйінде дипломмен жолданған жастар еңбек етуде. Бүгінде ауылға барсам, «жаңалық көрсем екен» деп барамын.

Жаңашылдықтың бастауы жастардың қолында екені еліміздің тұңғыш Президенті Н. Назарбаев бастап берді. Жастарды қолдай отырып еліміздің қаншама жастарын «Болашақ» бағдарламасы арқылы шет елдерде оқытты әрі оқытуда. Қазір елімізде мықты, білімді жастар өсіп келеді. Мен де солардың жолын қуғым келеді. Ежелден атам қазақ «Жас келсе – іске» деген. Ақиық ақын Мағжан Жұмабаевтың «Мен жастарға сенемін», Қасым Аманжоловтың «Сен неткен бақытты едің, келер ұрпақ» деп жастарға артқан сенімін ақтағым келеді. Биылғы өз тұғырындағы Жастар жылы жасай берсін!

Жанайым РАХЫМБЕРЛІ,
өл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дің бейіндік мектебінің 11-сынып оқушысы.

ТАБИҒАТТЫ ҚОРҒАУ

ҚҰСТАР – БІЗДІҢ ДОСЫМЫЗ

1 сәуір – Халықаралық құстар күні 1906 жылы Құстарды қорғау бойынша конвенцияны бекітілуінен кейін атап өтіле бастады. Оның негізгі мақсаты – ұя салу және мекенді ауыстыру кезінде құстардың барлық түрлері мен жойылып кету алдында тұрған құстар түрлерін ұдайы қорғауға, аң аулаудың белгілі бір түрлеріне тыйым салуға немесе шектеу қоюға, құстарды көбейту үшін қорықтарды құруға және экологиялық білім беруге бағытталған.

Құстар – табиғат, өмір көркі. Халық шебер әншісі б ұ л б ұ л ғ а , ардақты азаматын сұңқарға, қас сұлуын аққуға, өз жігітін ж а п л а қ қ а теңеген. Ертеде байлар мен патшалар, хандар бұлбұлды бағында сайратып, тотыны үйінде ұстаған, аққуды көлінде жүздіртіп, с ұ н қ а р д ы қ с о л ы н а қондырған. Құс барлық пен б а й л ы қ т ы ң , әсемдік пен сұлулықтың белгісі болған.

Табиғаттың қысқы ұйқыдан оянуын танытатын көктем хабаршысы құстар күні мерекесіне орай «Алтынемел» мемлекеттік ұлттық табиғи паркі республикалық мекемесінің экологиялық ағарту мамандары «Саябақтар шеруі – 2019» табиғатты қорғау экологиялық акциясы аясында Басши ауылындағы «Бұлдіршін» бөбекжай балабақшасының «Құлыншақ» тобына «Алтынемел» МҰТТ-дегі сирек және жоғалу қаупі төңген құстар туралы кішігірім ашық сабақ өткізді. Бұлдіршіндерге туған өлке табиғатында мекендейтін құстар туралы және олардың маңызы туралы түсінік қалыптастырды.

Айдана АҚБАЕВА,
экологиялық ағарту маманы.

ЖАРҚЫН БОЛАШАҚ

Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті **Нұрсұлтан Назарбаевтың** Жарлығымен 2019 жыл «Жастар жылы» деп жарияланды. Бұл – өте қуанышты және толағай мағынаға ие игі іс. Себебі, қазіргі уақыт талабы жаңаша дүниелік көзқарас тұрғысынан жаңаша ойлап, шешім қабылдай алатын, креативті ойлау қабілеті дамыған тұлғаны, өз елі мен жерінің, туған тілінің жанашырын дайындауды міндеттеп отыр.

ЖР & АТМІВТІА ЖЫЛ

Заманауи технологиялардың пайда болып, әлемдік трендтердің қарқынды өзгеруі және бәсекелестіктің секунд санап артуы мен дамуы әлемде көшбасшы елдердің қуаты – ең алдымен, білім мен ғылымда болатын уақытқа келіп жеттік.

Қазақстан Республикасының әлемдік кеңістікте мықты мемлекет болуы – әрбір қазақстандықтың емін-еркін өмір сүруінің кепілі. Ел болу, мемлекет құру – сонау түркі заманынан бастап, желісі үзілмей келе жатқан ұлттық арман-аңсар. Біртұтас ел болу – болашаққа ашылған ұлы жол. Сол жолды ұлттық тәрбие, ұлттаралық келісім, бір-бірімізге деген құрмет пен инабаттылық арқылы жүруді арнаға құрсақ, ешкімнен кем болмай, болашаққа бағдар алған халық болатынымыз анық.

Биылғы 2019 жыл – Жастар жылына орай Кеген ауданының «Мәдениет және тілдерді дамыту бөлімі» мемлекеттік мекемесінің «Кеген аудандық кітапханасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінде «Жастар жылы»

дегенді қалай түсінеміз? Мақсаты не? Не жасалу керек? Жастардың бүгінгі бетпөбет келіп отырған мәселесі қандай?» деген сұрақтар бойынша терең зерттеу жүргізіліп, оны саралап, нақты істелу керек жұмыстардың тізімін жасау мақсатында жастар тобы құрылып отыр. Мен осы топтың жауапты мүшесі ретінде Отанымыздың жастарын салауатты өмір салтын ұстанып, мемлекет тарапынан көрсетіліп отырған қолдау мен мүмкіндіктерді кеңінен қолданып, оларды тұлғалық дамуға шақырамын. Осы жыл аясында ұйымдастырылатын іс-шараларға белсенді қатысып, өзімізді дамытып, халықтың жалпыұлттық дамуы мен ұлағаттылығына үлес қосатынымызға көміл сенімдімін.

Айдана КУНЫПИЯЕВА,
Кеген аудандық кітапханасының кітап қорын толықтыру және өңдеу бөлімінің кітапханашысы.

«ЛУДОМАНИЯ» ДЕГЕН АСА ҚАТЕРЛІ ДЕРТТІ ЕСТУІҢІЗ БАР МА? ТӘНІҢІЗ АУЫРЫП, ЖАНЫҢЫЗ ЖАПА ШЕКПЕСЕ ДЕ, САНАҢЫЗДЫ УЛАП, АЙРАНДАЙ ҰЙЫП ОТЫРҒАН ОТБАСЫНЫ ТАС-ТАЛҚАН ЕТУГЕ ҚҰДІРЕТІ ЖЕТЕДІ. МЕЙЛІ, ОТБАСЫЛЫ БОЛМАСА ДА, «БОЙДАҚПЫН» ДЕП АЛШАҢ БАСҚАН БОЗБАЛАЛАРДЫҢ ДА ТҰМСЫҒЫН ТАСҚА ТИГІЗГЕН. ИӘ, ҚҰМАР ОЙЫНДАРҒА БӘС ТІГІП, ҮЙІ МЕН КӨЛІГІНЕН АЙЫРЫЛҒАН, МИЛЛИОНДАҒАН АҚШАСЫН ЖЕЛГЕ ҰШЫРҒАНДАР БАРШЫЛЫҚ. АҚПАРАТ ҚҰРАЛДАРЫ ЕЛ ТҰРҒЫНДАРЫНЫҢ 5%-Ы АТАЛҒАН ҚҰМАР ОЙЫНДАРҒА ТӘУЕЛДІ ЕКЕНІН РАСТАП ОТЫР. АЛ, ОНЫҢ 82%-Ы ЖЕҢІСКЕ ҰШЫРАЙТЫН КӨРІНЕДІ.

ЕҢ ҚЫЗЫҒЫ, ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ДЕНСАУЛЫҚ САҚТАУ ҰЙЫМЫ БҰЛ ОЙЫНДАРДЫҢ ПСИХИКАЛЫҚ АУЫТҚУҒА ӘКЕП СОҚТЫРАТЫНЫН МӘЛІМДЕП, АДАМ ДЕНСАУЛЫҒЫНА АСА ҚАУІПТІ СЫРҚАТ ҚАТАРЫНА ЖАТҚЫЗЫП, ДАБЫЛ ҚАҚҚАН-ДЫ. СОҒАН ҚАРАМАСТАН ТӘУЛІКТЕП БУКМЕКЕРЛІК КЕҢСЕЛЕРДІ ТУРУЫЛДАҒАН ЖАСТАРҒА ТОСҚАУЫЛ БОЛАРЛЫҚ КҮШТІҢ ЖОҚТЫҒЫ ҚЫНЖЫЛТАДЫ.

«Қой» дейтін қожа қайда?

Тосқауыл қайдан болсын, соңғы он жылда «ойын бизнесі» ел бюджетіне 5 миллиардтан астам теңге құйған. Бейресми деректерге сүйенсек, ел аумағында орналасқан букмекерлік кеңселердің жылдық ақша айналымы 50 млрд теңгені құрайды-мыс. Осыдан да болар, оңай олжаны көксейтін еңбекке осал адамдардың қалтасын қағып жатқан ойын кеңселерінің мұртын балта шаппай тұр. Ойын мекемелеріне берілетін рұқсатнама мерзімі 10 жыл болса, сол лицензияның құны бар болғаны 1 млн 616 мың теңгеге тұрады. Еуропаның біраз мемлекетінде бәс тігуге қатаң тыйым салынған. Ал, АҚШ-тың бірнеше штатында ғана оған рұқсат етілген. Ойынға үзілді-кесілді тыйым салған мемлекеттер: Оңтүстік және Солтүстік Корея, Қытай, Түркия мен Израиль, Сауд Арабия екен. Ал бізде бір ғана орталықтың 327 нысаны жұмыс істейді. Кәй санап аранын ашып, күн санап көлемін ұлғайтқан бір «ашкөз» дерсіз.

Қайсібір жылдары «ВВС» арнасына сұхбат беріп, құмар ойынға қатысты бар шындықты жайып салған «Sportradar» деректерді жинау орталығының директоры Даррен Сمول заңды және заңсыз кеңселерді қосқанда, букмекерлік нарықтың құны 700 миллиард доллардан 1 триллион долларға дейін екендігін айтқан болатын. Букмекерлік кеңселер жүйесі бәс тігушінің ұтылуы жетімалдығын тым жоғары қоюға жасырын түрде жұмыс атқарады. Соның өзінде, оңай олжаға көнеліп үйренген сұғанақ құмардың сұранысы бәсеңдемей тұрғаны алаңдатады. Қазақстанға 1990 жылдардың басында келген бір құмар ойын түрі аз уақыт ішінде аудиториясын барынша кеңейтіп үлгерді.

Сөзіміздің растығына әуелі өзмізді иландырмақ болып, қаламыздағы бірнеше букмекерлік кеңсеге бас сұғып көрдік. Бақсақ, жасы да жасамысы да осында жиналыпты. Жас дейтініміз, он сегізден енді асқан студенттерді де, жасамысы дейтініміз, ақыл тоқтатып, ел ағасы жасына келген азаматтар да осы орыннан табылды. Әр сағат сайын 5-10 мың теңгенің желге ұшқанын көріп, көңіліңіз пәс болады.

«Бәс» қайдан пайда болды?

Алғашқыда «бәс» тек жекпе-жек түрлеріне тігілетін еді. XX ғасырдан бастап спорттың әр түріне бойлай бастады. Әлем чемпионаты, Олимпиада ойындары секілді салмақты да байрақты бәсекелерде спорттың жілігін шағар сарапшылар түрлі болжам айтып, букмекерлік кеңселердің саудасын қыздыруда. Айтқандай, осы жерде естіп-білген бір құлықтың шетін шығаралық. Футбол, теннис, бокс сияқты спорт түрлері кейде букмекерлік орталықтармен келісімшартқа отырып, команданың бағы мен бабын қолдан жасайды деген сыбыс бар. Яғни, кімнің жеңуі керектігін, не жеңілуі керектігін алдына ала келісіп қояды-мыс. Сол себепті, тапқан-таянғаныңызды қойыныңызға тығып, еселеп қайтарамын деп бір күні сіз де кеңсе жағалап бара жатсаңыз, сақ болғайсыз. Басыңызға қашан «бақ құсы»

қонарын дөп басып айту аса қиынға соғады. Аймақтың да салмағы барын, оңай олжаның оңалтпасын, орасан пайда көз шығарарын ұмытпағайсыз. Бұны мен емес, атам қазақ айтып кеткен.

Айтпақшы, қоғамды бәсекенің буы шарпып тұрған шақтарда спортты қойып, саяси оқиғаларға да болжамын айтып, бәс тіккендер бар. Естеріңізде болса, 2006 жылы Қазақстанда тіркелген бір букмекерлік орталық Лондонда қайтыс болған Ресей қауіпсіздік қызметінің бұрынғы қызметкері Александр Литвиненконың өліміне қатысты істің қандай қорытындымен аяқталатынына болжам айтушылардың бәсін қабылдап, жаға ұстатқан. Соның арқасында саяси шиеленіске толы жағдай букмекерлік кеңселердің қаржысын еселеген. Адами құндылық жоғалған шақта адам өмірі де ойыншыққа айналарын және бір дәлелдеп бергендей. Тіпті деймін-ау, біреудің ажалымен келген ақшаға қайтіп адал ас іше аларсыз? Мына бір оқиға тіптен шалқадан түсірді. «Манчестер Ситидің» футбол клубының жанкүйері Амиан Стэнли «Манчестер Юнайтедпен» болатын жарысқа әйелін бәс ретінде қойған. Екі тарап қолхат жазысып, бәстің шартын алдын-ала жасаған. Ал, әлгі желөкпе жанкүйеріміз командасының жеңіске жететініне сенімді болғанымен, жеңіліс тауып әйелінен айырылып қалған.

Бәстің құны – өмір

Бір өкініштісі, бәс тігемін деп басын қатерге тіккендерді тізбелей берсе, бір том кітапқа айналуы мүмкін. Олардың ішінде көш бастап тұрған шетелдік спортшы, 3 мың АҚШ долларынан айырылып жетінші қабаттан секіріп өзін өлтірген қытайлық студент, достарымен ұлу жеуге бәстесіп, артынша өмір бойы мүгедек болған Сэм Баллард еді.

Елімізде де бәс тігіп өзін-өзі өлімге қиғандар аз емес. Біраз жыл бұрын созақтың бір азамат букмекерге жиғанын желге ұшырып, артынша өзіне қол жұмсаған еді. 2018 жылы Талдықорғандағы букмекерлік кеңселердің бірінде жұмыс істеген 19 жасар қыз белгісіз себептермен қайтыс болған еді. Тергеу дерегі бойынша, А. Құрманғалиева кеңсе кассасындағы 98 мың теңгені бәске қойып, ұтылып қалған. Тығырықтан шығудың жолын таппай, биіктен секіріп, қайтыс болған. Былтыр Ресейде өткен XXI әлем чемпионатында Германия құрамасының жеңісіне алматылық азамат 13 миллион 500 мың теңге тігіп, 90 минут ішінде ақшасынан айырылып қалды.

Бәлкім, «Малым – жанымның садағасы» деп, желге ұшқан ақшаға бас ауырта қоймассыз. Өлбетте, ақша жаныңыздан артық емес. Десе де, құмар ойынға құнығып алып, үйінен де, көлігінен де қол үзген жандар көп. Ең қорқыныштысы, бәс тігу үшін несие алып, қарызға белшесінен батқандарды да естіп-біліп жүрміз. Қарыздан құтылудың жолы – өлім деп білгендер, жақындарына қайғыдан қан жұттырып кетеді.

Бұл орталықтардың жарнамасы да әр жерден бір «менмұндалап» тұрады. Сорақысы сол, өзіне

ЛУДОМАНИЯ:

ДЕРТТІҢ ӨРТТЕН НЕСІ КЕМ?

адам тартудың жолдарын әбден оңтайластырып қойған олар, үйден шықпай-ақ, смартфон арқылы бәс тігуге де мүмкіндік беріп отыр. Заң бойынша, бұл орталықтарға 21 жастан жоғары азаматтар ғана келе алады. Осы орайды пайдаланып, смартфонның ар жағында қаншама өскін жасырынып, бәс тігіп отырғанын кім білсін?

Лудомандар қайдан шығады?

Бұл мақаланы оқи отырып, «Осыдан аулақ жүрсе екен» деген оймен үйіңіздегі ер жеткен балаңыз елде бауырыңыз үшін алаңдап отырсаңыз, қателесесіз? Нағыз лудоман – телефоннан бір сәт ажырамайтын 3-4 жасар бүлдіршініңіз. Иә, дәл солай. Кеңсеге барып бәс тігер халге жетпегенімен, үйде отырып-ақ, тәуелділік пен телефонға деген құмарлығын «дамытуда».

Белгілі психотерапевт Тимур Мұстафаевтың басылымдардың бірине берген сұхбатындағы мына бір пікірді көзіміз шалды. Дәрігер құмар ойындарына тәуелділікті емдеудің қиын екенін және бұл дерттің адам баласында 5-6 жастан басталатынын айтады. «Бұл тәуелділік 5-6 жастан басталады. Яғни қазір ата-аналар балаларына телефонды берген кезінен басталады деп айтуға болады. Баланың өмірге деген көзқарасы 5-6 жасында қалыптасады. 14 немесе 20 жаста емес. Ми 14 жасқа дейін дамиды, ал 14 жастан кейін сыртқы факторларды қабылдайды. Дәл осы уақытта яғни 5, 7, 10 жаста балалар адамдармен қалай сөйлесу керектігін, кімнен үлгі алатынын түсіне бастайды. Бірақ дәл осы кезеңде, өкінішке қарай, ата-аналар балаларына телефонды бере салады», – дейді психотерапевт. Реал әлемінен адысып, «қиял әлеміне» бет бұрған жасөспірімдер саны артуда.

АҚШ-та 18 жасар Коуди Мэтцкер-Мэдсен өзінің 5 жасар інісін аулада ойнап отырған сәтінде кіріпшіп ұрып, кейін көлге батырып жіберген. Сот кезінде Мэтцкер-Мэдсен өзі әуес болған бейнеойындардың кесірінен кезіне түрлі нәрселер елестейтінін, қылмысты жасау кезінде ол інісін емес, «жексұрын жасыл гоблинді» өлтіргеніне сенімді болғанын айтады. Осы бір жантүршігерлік оқиғадан соң біздің елдегі желіге көгенделген көкіріміз ұрпақтың хәл-ахуалын сараптап көруді жөн санадық. Өдетте, көшеде келе жа-

тып, электронды пошта қызметіне жүгіну керек болған жағдайда жол бойындағы самсаған интернет-клубтардың бірине бас сұғатынымыз бар. Сондағы көретініміз, интернет-клуб иесінің қалтасын қампайтып отырған кәдімгі мектеп формасын киген 8-15 жас аралығындағы оқушылар.

Сөзім дәйексіз болмас үшін мына бір ақпарды мысалға келтіріп өтейін. Алматыда екі бала із-түзсіз жоғалып, туыстары 2 күн іздеп жүріп табады. Қайдан дейсіз ғой? Сөйтсе, екі күн бойы мектеп жанындағы компьютерлік клубта болыпты. Компьютер алдында 2-3 сағат, әрі кеткенде 5 сағатқа дейін отыруға болатын шығар. Бірақ, ас-сусыз екі күн, екі түн бойы клубта жүру дегенді қалай түсінуге болады? Сұмдығы сол, бұлардың осында тапжылмай отырғанына клуб қызметкерлері де мән бермеген екен. Сонда олар клубқа төлейтін ақшаны қайдан алған? Балалардың өздері болса, қаражатты мандай термен тапқандарын айтыпты.

«Family Park» маңындағы «Real Viva» салонының қызметкері бұларға көшеде жарнама қағазын таратқаны үшін 1000 теңге төлепті. «Қызым – үйде, қылығы – түзде» демекші, балалардың, әсіресе өтпелі кезең жасындағы жасөспірімдердің жаға ұстатарлық әрекеттері ата-анасының көзінен таса қалып жатады. Кейбір ата-ана «Балалық болар. Есейгесін өзі-ақ қояды» деген пікірмен үлкен қателік жасап жатса, енді бірі «Ешкімге соқтықпай, тыныш отырса болғаны» деп жас-тайынан өз қолымен баланы компьютерге немесе смартфонға матап қояды. Дер кезінде тәрбие жөніндегі істі қолға алмасаңыз, мынадай сорақылықтардың болмасына кім кепіл?!
«Балалардың денсаулығына мен дамуына зардабын тигізетін ақпараттан қорғау туралы» заң жобасына бастамашылық жасаған депутаттардың бірі Гүлмира Исімбаеваның: «Балалардың денсаулығына мен дамуына зардабын тигізетін ақпараттан қорғауға қатысты мұндай заң жобасы елімізде бірінші рет әзірленіп отыр. Балалардың денсаулығы мен дамуына зардабын тигізетін ақпараттан қорғауға қатысты проблемамен қай уәкілетті орган айналысатыны қиын мәселенің бірі болып отыр. Өйткені ақпаратты тарату құқығы әр түрлі салалардың иелігінде. Оны заң бойынша реттеу мәселесімен бірқатар министрліктер мен ведомстволар айналысады», – деуінен әрі аса алмауы қынжылтады.

ТҮЙІН:

Ата-бабамыз «Ойынға ойсыз құмар» деп дөп басып айтқан. Бабалар тарихына үңілсек, құмар ойнау деген ұғым қазақ танымында болған емес. Тіпті, дінімізде де бәс тігуді құп көрмейді.

Қазақ тілсіз жау деп өрт пен суды атаса, бүгінгі қоғам бейнесіне қарап, өз тұжырымымызда үшінші жау ретінде «Лудомания» дертін де қоса айтқымыз келеді. Бұл дерттің өрттен несі кем? Үнсіз келіп адами құндылықты өрттей жалмап, талай жастың ғұмырын қалындай шарпыды. Сондықтан, тілсіз жаудан сақ болыңыз, оқырман!

В АЛМАТИНСКОЙ ОБЛАСТИ ПРОВЕДЕНЫ ИНТЕРАКТИВНЫЕ ЗАНЯТИЯ В ОБЛАСТИ ГРАЖДАНСКОЙ ЗАЩИТЫ

По сообщениям Пресс-службы ДЧС Алматинской области Департамент планомерно осуществляет информирование, обучение и пропаганду знаний в сфере гражданской защиты в соответствии с полномочиями, возложенными Законом Республики Казахстан «О гражданской защите».

В целях совершенствования форм и методов обучения населения действиями при чрезвычайных ситуациях природного и техногенного характера сотрудниками

ДЧС области активно используются современные технологии. Так, 4 апреля 2019 года на базе «Центра информационных технологий в образовании Алматинской области» сотрудниками ДЧС области проведены очередные интерактивные занятия в режиме «online» с учащимися общеобразовательных учреждений области по следующим темам: «Действия учащихся и преподавателей в случае угрозы и возникновении кризисных ситуаций», «Причина пожара - детская шалость с огнем», «Основные правила безопасности при купании» и «Характеристика селеопасных участков на территории области при купании».

На данных занятиях приняли участие 164 образовательных учреждения области с общим охватом более 4100 учащихся и преподавателей.

А. МУРАТКЫЗЫ.

ОБСУДИЛИ ВОПРОСЫ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

категории инвалидности, решению проблем в этой области.

В ходе мероприятия были даны ряд задания руководителям учреждений. Были активно обсуждены проблемы детей которые не ходят в школу и не имеют возможность свободно передвигаться в общественном транспорте.

По словам руководителя городского отдела образования Жандоса Жолдыханова, на сегодня во всех школах города создана «безбарьерная среда». В 21 школе оборудованы пандусы. На 2018-2019 учебный год в школах Талдыкоргана разработаны 25 дефектологов, 27 логопедов. Проведены ряд семинаров на тему инклюзивного образования.

Также участники круглого стола поднимали вопрос бесплатной путевки на санаторно-курортное лечение «особенных детей» и необходимость совместной работы представителей социальной защиты, отдела образования и исполнительной власти. В этой работе немаловажна роль родителей детей. В завершении мероприятия были озвучены ряд новых предложений и планы совместных работ.

Ш. БАТЫРХАНОВ.

Талдыкорганский городской филиал партии «Nur Otan» организовал круглый стол в конференц-зале средней школы № 13 на тему «Проблемы инклюзивного образования в школе» в рамках партийного проекта «Будущее без барьеров».

Собрание провел первый заместитель председателя городского филиала Аманжол Жазыкбаев.

В мероприятии принимали участие представители областных, муниципальных организаций, руководители отдела образования по инклюзивному образованию, представители ответственных структур по присвоению

НАДО БОРОТЬСЯ СОВМЕСТНЫМИ УСИЛИЯМИ

В современном мире работа по усилению борьбы с коррупцией ведется непрерывно и постоянно совершенствуется. В мире нет уникального набора механизмов борьбы с коррупцией, который оптимален для всех стран. Специфика наборов методов по борьбе с коррупцией, принимаемых каждой страной, уникальна и зависит не только от политической и экономической стабильности, но и от обычаев и традиций, религиозных особенностей и уровня правовой культуры, а также от площади занимаемой территории, плотности, численности населения.

Под коррупцией понимается не предусмотренное законом принятие лично или через посредников имущественных благ и преимуществ лицами, выполняющими государственные функции, а также лицами, приравненными к ним, с использованием своих должностных полномочий и связанных с ними возможностей, либо иное использование ими своих полномочий для получения имущественной выгоды, а равно подкуп данных лиц путем противоправного предоставления им физических и юридических лицами указанных благ и преимуществ.

В условиях модернизации экономики и масштабных социальных преобразований в Казахстане была все более очевидна потребность в целостной антикоррупционной стратегии, тесно увязанной с современной социально-экономической политикой государства.

В связи с этим, 26 декабря 2014 года утверждена новая Антикоррупционная стратегия Республики Казахстан на 2015-2025 годы. Целью Стратегии является повышение эффективности антикоррупционной политики государства, вовлечение в антикоррупционное движение всего общества путем

создания атмосферы «нулевой» терпимости к любым проявлениям коррупции и снижение в Казахстане уровня коррупции.

Ключевыми направлениями противодействия коррупции, определенными Стратегией, являются: противодействие коррупции в сфере государственной службы; внедрение института общественного контроля; противодействие коррупции в квазигосударственном и частном секторе; предупреждение коррупции в правоохранительных и судебных органах; формирование уровня антикоррупционной культуры; развитие международного сотрудничества по вопросам противодействия коррупции.

Активная государственная поддержка развития институтов гражданского общества в виде разработки и принятия соответствующих нормативных правовых актов привело к возрастанию активности населения в антикоррупционной деятельности. Одной из мер противодействия коррупции предусматривается стимулирование антикоррупционного поведения граждан, включающее механизмы поощрения со стороны государства за оказание содействия в пресечении и раскрытии коррупционных правонарушений, что позволит гражданам активно включиться в процесс борьбы с коррупцией.

В статье 7 Закона Республики Казахстан «О борьбе с коррупцией» закреплены гарантии неприкосновенности лиц, оказывающих содействие в борьбе с коррупцией: Лицо, сообщившее о факте коррупционного правонарушения или иным образом оказывающее содействие в борьбе с коррупцией, находится под защитой государства и поощряется в порядке, предусмотренном законодательством Республики Казахстан. Информация о лице, оказывающем содействие в борьбе с коррупцией, является государственной тайной. Разглашение этой информации влечет ответственность, установленную вышеуказанным Законом.

Айдын АЛДАБЕРГЕНОВ,
председатель специализированного следственного суда города Талдыкорган.

ПОИСКИ ЗАБЛУДИВШИХСЯ ПАРНЕЙ В АЛМАТИНСКОЙ ОБЛАСТИ ЗАВЕРШИЛИСЬ УСПЕШНО

4 апреля 2019 года около 10 часов утра по местному времени двое молодых парней, сойдя на трассе Капшагай-Акции с автомашины друга, отправились собирать грибы. Спустя некоторое время пошел дождь, в следствии чего, парни стали терять ориентир на местности и заблудились. Когда стемнело, они добрались до водохранилища «Сорбулак». Расположившись на берегу, около 10 часов ночи молодые люди позвонили на номер 112.

С 22 часов 35 минут в районе водохранилища «Сорбулак» Илийского района Алматинской области, спасателями Капшагайского региона начались поиски грибников. 5 апреля текущего года около двух часов ночи вблизи водохранилища «Сорбулак» молодые люди были найдены и доставлены в г. Капшагай. В медицинской помощи не нуждались.

В поисковой операции были задействовано 3 спасателя ДЧС Алматинской области и 1 единица техники.

Пресс-служба ДЧС Алматинской области

СБОРНАЯ КОМАНДА ПО РОБОТОТЕХНИКЕ НАЗАРБАЕВ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ ШКОЛЫ ГОРОДА ТАЛДЫКОРГАН В МЕЖДУНАРОДНЫХ НАУЧНЫХ СОРЕВНОВАНИЯХ ПО КОСМИЧЕСКИМ ИССЛЕДОВАНИЯМ «ОТКРЫВАЕМ МИР НАУКИ» ЗАВОЕВАЛИ ДВА ЗОЛОТА И ОДНО СЕРЕБРО.

НА ШАГ БЛИЖЕ К КОСМОСУ

Соревнования проходили с 3-6 апреля в городе Байконур. Юные конкурсанты защищали свои проекты по 5 секциям: «Космическая техника и инфраструктура», «Космические информационные технологии и моделирование», «Экология и космическая деятельность», «Астрофизика и эволюция Вселенной», «Солнечная система» на базе Международной космической школы им. академика В.Н.Челомея. Плотный график работы позволил участникам найти возможность побывать во всех уголках легендарного Байконура: экскурсия в музей космонавтики космодрома Байконур, орбитальный корабль «Буран», мемориальные дома академика С.П.Королева, первого космонавта планеты Земли Ю.А.Гагарина. Самым зрелищным событием для юных исследователей стал запуск ракеты «Союз-2.1а» с грузовым космическим кораблем «Прогресс МС-11», который доставил команде космонавтов, находящиеся на Международной космической станции продукты, воду, топливо и сжатые газы. 6 апреля в киноконцертном зале «Сатурн» состоялось торжественное закрытие XV Международных научных соревнований школьников по космическим исследованиям «Открываем мир науки», на котором были подведены итоги олимпиады и награждены победители.

Ученики 11 класса Даниил Филимонов и Вероника Кочубей с проектом «Роботизированный поисково-исследовательский планетоход», а также Константин Кан и Аида Науанова с проектом «Использование астероида как транспортного средства для космической обсерватории» заняли I место.

Проект десятиклассниц Жеңісбек Дилназ и Агламхан Мадина «Станция для сбора воды в космосе» был удостоен II места.

А. АКЫБАЕВА.

В СОВРЕМЕННОМ КАЗАХСТАНЕ ГЕНДЕРНАЯ ПОЛИТИКА РАВЕНСТВА ПРОВОДИТСЯ В СООТВЕТСТВИИ С КОНСТИТУЦИЕЙ РК. ТАК, П. 2, СТ. 14 КОНСТИТУЦИИ РК ГЛАСИТ: «НИКТО НЕ МОЖЕТ ПОДВЕРГАТЬСЯ КАКОЙ-ЛИБО ДИСКРИМИНАЦИИ ПО МОТИВАМ ПРОИСХОЖДЕНИЯ, СОЦИАЛЬНОГО, ДОЛЖНОСТНОГО И ИМУЩЕСТВЕННОГО ПОЛОЖЕНИЯ, ПОЛА, РАСЫ, НАЦИОНАЛЬНОСТИ, ЯЗЫКА, ОТНОШЕНИЯ К РЕЛИГИИ, УБЕЖДЕНИЙ, МЕСТА ЖИТЕЛЬСТВА ИЛИ ПО ЛЮБЫМ ИНЫМ ОБСТОЯТЕЛЬСТВАМ».

ОСНОВНЫЕ ПРИНЦИПЫ ГЕНДЕРНОЙ ПОЛИТИКИ

Основные принципы гендерной политики в нашей стране устанавливают равные права мужчин и женщин, что гарантировано Конституцией РК. Задачи гендерной политики достижение сбалансированного участия мужчин и женщин во властных структурах, обеспечение равных возможностей для экономической независимости, развития своего бизнеса и продвижение по службе, создание условий для равного осуществления прав и обязанностей в семье.

В Казахстане женщины, можно сказать составляют больше половины населения, их положение, роль и статус имеют важное значение в обществе, поэтому вопросы гендерного равенства отнесены к числу важных социальных проблем не только в Казахстане, но и во всем мире. За годы независимости в Казахстане было проведено множество конференций и заседаний посвященных именно проблемам гендерного неравенства.

Так же приоритетной задачей должно быть широкое гендерное просвещение политической элиты по вопросам участия женщин в политических процессах, осмысление и постановка гендерных проблем, а так же разработка методов решения этих проблем по мировому опыту. Поэтому для нашего государства огромное значение имеют вопросы теоретического обоснования и развития национального механизма, исследования институциональное развитие, политическая практика и анализ достижения гендерного равноправия.

В целом следует отметить, что одним из важных направлений современной политике по обеспечению гендерного равенства является демократизация политической системы. Социально-экономическая трансформация нашего общества требует от государства формирования политике, в большей степени учитывающей вектор изменений в международной политике гендерного равенства.

Адилет БАКЫТОВ,
судья СМУС Алматинской области.

МАМАН МІНБЕРІ

ӘСКЕРИ-ПАТРИОТТЫҚ ТӘРБИЕНІҢ МАҢЫЗЫ

ЖАСТАРДЫҢ САНАСЫНДА ЖӘНЕ СЕЗІМІНДЕ ПАТРИОТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ, ҚАЗАҚСТАННЫҢ МӘДЕНИ ЖӘНЕ ТАРИХИ ӨТКЕНІНЕ ІЛТИПАТ БІЛДІРУ, ПАТРИОТТЫҚ ЖҮЙЕ МЕН ӘСКЕРИ-ҚЫЗМЕТТІК ТӘРБИЕ ЖҮЙЕСІНІҢ ТҮТАС МЕХАНИЗМ ҚҰРУДА ӘСКЕРИ-ПАТРИОТТЫҚ ТӘРБИЕНІҢ, СӘЙКЕСІНШЕ ӘСКЕРИ-ПАТРИОТТЫҚ МЕКТЕПТІҢ МАҢЫЗЫ ЗОР.

Осы негізде Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері Бас штабының Ұйымдастыру-жұмылдыру жұмыстары департаменті «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы»

Қазақстан Республикасы Заңының 12-бабы негізінде әскери бөлімдердің әскери-техникалық және өзге де мамандарға қажеттілігіне сәйкес әскери-техникалық және өзге де мамандарды даярлайды. Бұл туралы

Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің мамандандырылған ұйымдарында әскери-техникалық және өзге де мамандықтар бойынша әскерге шақырушыларды, әскери міндеттілерді жинау, оларды жіберу және өтеусіз және өтеулі негіздерде оқыту, оқу-тәрбие процесін ұйымдастыру қағидаларын, сондай-ақ оқу мерзімдерін бекіту туралы №357 бұйрық бар.

Сонымен қатар, жастарды әскер қатарына шақыру жұмыстары «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы» Заңға және Мемлекет басшысы, Жоғарғы Бас қолбасшының әскери қызметке кезекті шақыру туралы Жарлығына сәйкес жүзеге асады. Алдымен Қазақстан Қарулы күштерінің және басқа әскери құрылымдарының әскери бөлімдері мен мекемелерін жас сарбаздармен толықтыру мақсатымен медициналық комиссиялар жұмыс жүргізеді. Ал шақыру комиссиясы іріктеу жұмысын аяқтағаннан кейін 17 – 27 жас аралығындағы жастар Қазақстан Республикасының Қарулы күштеріне, Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрлігіне, Ұлттық қауіпсіздік комитетіне, Мемлекеттік күзет қызметіне мерзімді әскери қызметке шақырылатын болады.

Қазақстан қарулы күштеріне әскери қызметке шақырылуға жататын барлық азамат шақыру қағазында көрсетілген құжаттармен жергілікті әскери басқару органдарына барып, одан кейін міндетті түрде медициналық тексеруден өтеді. Азамат денсаулығының қалыптатылуы, яғни медициналық куәландыру нәтижелері бойынша әскери-дәрігерлік комиссия әрбір болашақ сарбаздың әскерге бару, бармауы туралы шешім шығарады.

Бірақ, отбасы, білім алу, денсаулық жағдайына байланысты әскерге шақыруды кейінге қалдыруға болатынын да айта кеткен жөн. Ал осы айтылғандарды сылтауға айналдырып, әскерге шақыру ісіне кедергі жасаған азаматтарға айыппұл салынады немесе қылмыстық жауапкершілікке тартылуы да мүмкін. Бұл әскер қатарына уақытылы барып, өзінің азаматтық борышын өтеу мемлекетіміз үшін де, азаматтық өзі аса маңызды дегенді білдіреді.

Сонымен бірге, тұңғыш президентіміз Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына 2018 жылғы 5 қазандағы «Қазақстандықтардың өлауқатының өсуі: табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» атты Жолдауының VI бөліміндегі «Әрбір қазақстандықтың еліміздегі өзгерістер үрдісіне атсалысуы – Бойскаут қозғалысы сияқты «Сарбаз» балалар-жасөспірімдер бірлестігін құрып, мектептерде

әскери-патриоттық тәрбиенің рөлін күшейткен жөн» деген мақсатын іске асыру жоспарында Талдықорған қаласы білім беру мекемесімен келісе отырып, «Жас сарбаз» патриоттық клубтар мен ұйымдарын құрып, патриоттық тәрбиенің рөлі күшейтіліп келеді. Бұл ретте жалпы әскери дайындықтар мен саптық дайындықтарды үйрету, әскери жарғылармен таныстыру, қару-жарақтардың техникалық құрылыстарын, ату тәсілдерін көрсету, әскери-патриоттық, спорттық ойындар ұйымдастыру шаралар жүзеге асуда.

Қорыта айтқанда, патриоттық тәрбие кешінде жас жеткіншектерге өзінің халқына деген сүйіспеншілігін артуына зор ықпал етуі тиіс. Бұл мақсат Отан қорғау туралы балалардың білімі мен таным-түсінігі қалыптасқанда оң нәтиже береді.

Есет ДӘУРЕНБАЕВ,
Қорғаныс істері жөніндегі біріктірілген басқарма инспекторы.

КӨКСУЛЫҚ ЖАСӨСПІРІМДЕР РЕСПУБЛИКА НАМЫСЫН ҚОРҒАЙДЫ

Ардагер спортшылардан Абдуали Тастанов оза шауып, алтын медальға қол жеткізді. Екінші ардагеріміз Жасұлан Атаев қола жүлдегер атанды. Жасөспірім спортшыларымыз ішінен Томирис Шалбаева 55 келі салмақпен Маңғыстау, Жамбыл, Қызылорда облыстары мен Алматы қаласынан келген спортшы қыздармен күш сынасты. Сайыс барысында сол қолмен күресте қарсыластарына есе жіберіп алғанмен, оң қолмен күш сынасқанда қарсыластарын жеңіп, табысқа жетті. Нәтижесінде үшінші орынға тұрақтап, қола медальға қол жеткізді. Ал Тоғжан Сейткерім 60 келі салмақпен Шымкент, Қарағанды, Солтүстік Қазақстан, Шығыс Қазақстан облыстарынан келген жасөспірім спортшы қыздармен бәсекеге түсті. Қызымыз оң қолмен күресте есе жіберіп, сол қолмен

сайыста қарсыластарын жеңді. Қалған жасөспірім спортшыларымыз, өкінішке орай, жүлделі орындарға қол жеткізе алмады. Қорытындысында үшінші орынға тұрақтап, қола медальды қанжығасына байлады. Жарыс қорытындысы бойынша спортшыларымыз А. Тастанов, Ж. Атаев, Т. Шалбаева, Т. Сейткерім маусым айында Қырғызстанда өтетін Азия чемпионатына жолдама алды.

Жалпы спортшы қыздарымыз өлі жас. Томирис Шалбаева 2006 жылы туған, 7-сынып оқушысы. Тоғжан Сейткерім 2004 жылы туған, 9-сыныпта оқиды. Екеуі де келешегінен мол үміт күттіреді. Олар қол күресі секциясына қатысып, жаттыға бастағанына небәрі 5 ай болған. Осы мерзім ішінде облыстық, республикалық жарыстарға қатысып, жүлделі орындарға ие болуы – қуантарлық нәтиже. Бұл – жаттықтырушы А. Тастановтың тәжірибесінің молдығынан қол

25-30 наурыз аралығында қол күрестен Талдықорған қаласында Қазақстан Республикасының чемпионаты болып өтті. Бұл додаға Республикамыздың барлық облыстарынан 800-ден аса жасөспірім спортшылар келді. Біздің Көксу ауданынан 6 жасөспірім және 2 ардагер спортшылар қатысты.

жеткізіп отырған табыс. Тәжірибелі жаттықтырушы еңбегінің арқасында Азия чемпионатына жолдама алып отыр.

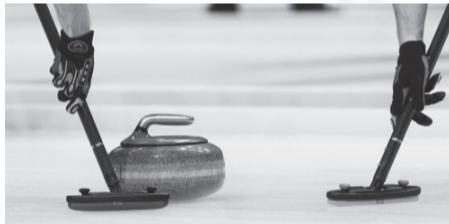
Дүбірлі додаға қатысатын барлық спортшыларымызға ел намысын қорғап, айтулы нәтижеге қол жеткізеді деп үміт артып, зор табыс тілейміз.

Илияс САДЫҚОВ,
қарт журналист.

МҰЗ АЙДЫНЫНДАҒЫ ОЙЫН

КЕРЛИНГТЕН ҚАЗАҚСТАН БІРІНШІЛІГІ БАСТАЛДЫ

Алматыда керлингтен Қазақстан біріншілігі басталды. Бұл сынға еліміздің 6 облысынан 120 үміткер келді.

Енді санаулы күндерден соң Норвегияда әлем кубогы мен аралас жұптар арасында әлем чемпионатының жалауы желбірейді. Оған Қазақстан атынан Ситора Алиярова мен Абылайхан Жүзбай қатысады. Егер біздің құрама үздік 16 команданың қатарынан көрініп жатса олимпиада жолдамасына иелік етеді.

Керлинг – елімізде кенже қалған спорт түрі. Дегенмен жыл өткен сайын керлинг қызығушылар саны артып келеді. Қазір Қазақстанның 10 облысында керлинг федерациясы ашылып, ұлттық біріншілікке қатысушылардың саны 1500-ге жетті. «Бірақ елімізде мұз айдындарының аздығы керлингтің дамуына кедергі келтіріп отыр», – дейді мамандар. Алматыда өтіп жатқан ел біріншілігінің жеңімпаздары сәрсенбі күні анықталады.

24.kz

АУЫР АТЛЕТИКА

20-28 сәуір аралығына Қытайдың Нинбо қаласында ауыр атлетикадан лицензиялық Азия чемпионаты өтеді. Құрлық біріншілігі 2020 жылғы Токио Олимпиадасына ұпай беретін маңызды алты турнирдің қатарына кіреді. Қытайдағы сары құрлық додасында кімдерге сенім артпамыз? Команданың қазіргі дайындығы қалай? Бұл сауалға ауыр атлетикадан Қазақстан ұлттық құрамасының бас бапкері Юрий Мельников жауап берді.

– Азия чемпионатының басталуына санаулы күн қалды. Зілтеміршілердің дайындық кезеңі қалай өтуде?

– Команда мүшелері Азия чемпионатына дайындық барысында Ресейдің Сочи қаласында бір бойы оқу-жаттығу жиынын өткізді. Арасында Ресейдің бас команда-сымен бірлесіп дайындалдық. Бұл жаттығу кезеңінің бізге берген пайдасы көп. Енді елге оралып, Шымкенттегі «БИИК» спорттық базасында жаттығудамыз. Ауыр атлетикада көп нәрсе өзгеріске ұшырады. Әсіресе, Олимпиада ойындарына іріктеу сайыстарының саны көбейіп, олимпиадалық салмақ дәрежелері жасақталды. Токио ойындарына ұпай беретін жарыстар қатарында 2020 жылы Нұр-Сұлтанда өтетін Азия чемпионаты мен қыркүйек айында Тайландта өтетін әлем біріншілігі де бар. Дәл қазір біздің алдымызда мейлінше көбірек ұпай жинау міндеті тұр.

– Қытай төрінде сынға түсетін спортшылар құрамы толық анықталды ма?

– Иә, команданы түгелдей жасақталдық. Азия біріншілігіне қатысатын спортшылар арасында Олимпиада чемпионы Рахим Ниязов, Олимпиада жүлдегері Денис Уланов пен Жазира Жапарқұл бар. Сондай-ақ,

ИЛЬИН МЕН ЖАПАРҚҰЛ АЗИЯ ЧЕМПИОНАТЫНА ҚАТЫСАДЫ

Илья Ильин мен Зулфия Чиншанло да қатарға қосылды.

Егер толықтырып айтар болсам, ерлер арасында төмендегі спортшыларға сенім арттамыз: Арлей Чонтей (55 келі), Фархад Харки (67 келі), Денис Уланов, Нұржан Сәменов (81 келі), Ният Рахимов (89 келі), Илья Ильин, Рустам Сыбай (96 келі), Александр Зайчиков, Ибрагим Берсанов, Селімхан Абубакиров (109 келі).

Қыздар арасында сынға түсетін спортшылар: Зулфия Чиншанло (55 келі), Карина Горичева (64 келі), Екатерина Столяренко, Екатерина Быкова (71 келі), Жазира Жапарқұл (76 келі), Раушан Мешітханова (81 келі), Лариса Кобелева (87 келі), Айзада Мүфтілда (+87 келі).

– Илья Ильиннің салмақ ауыстырғанын байқап отырмыз. Одан бөлек, Жазира Жапарқұл да қатарға қосылыпты...

– Иә, Ильин 96 келіге қайта оралды. Өйткені, басқа таңдау жоқ. Олимпиадалық салмақ дәрежесіне 96 және 109 келі енеді. Ильин 96 келіде бақ сынауды жөн көрді. Ал Жазира Жапарқұл Рио Олимпиадасынан кейін ешқандай жарысқа қатысқан жоқ. Жақында ғана құрамаға оралып, Сочидегі жаттығу жиынына қатысты. Өзірге, Жазираға қатысты ештеңе айта алмаймын. Оның құрлық додасында жүлдеге таласпайтыны анық. Бірақ осы турнирден қалып қойса, келесі Олимпиадаға жолдама алу туралы ұмытпағандық болар. Сол себепті, оған Азия чемпионатына міндетті түрде қатысып, ұпай жинау керек. Бұл Ильинге де қатысты. Егер Токио ойындарына қатысатын болса, Азия чемпионатында міндетті түрде сынға түсуі тиіс.

– Демек, спортшылардың алдында медальдан гөрі, ұпай алу міндеті тұр.

Солай ма?

– Өзірге солай айтқым келеді. Команда тұрақты нәтиже көрсетіп, қандай да бір жарақаттың кесірі тимесе дейміз. Оның үстіне, құрлық сынына қатысатын бірнеше спортшымыздың аздаған жарақаты бар. Алдымыздағы басты мақсат – рейтингтік ұпай жинау. Бәрі де спортшының өз қолында. Қазір Олимпиадаға іріктеу жүйесі өзгерді. Бұрын екі әлем чемпионатының қорытындысы бойынша лицензия берілетін. Енді төртжылдық ойындарына жолдама алу үшін алты бірдей турнирде ұпай жинау қажет. Сондай-ақ, енді Олимпиада ойындарына лицензияны кім ұтып алса, сол ғана қатысады. Бапкерлердің орнына басқа спортшыны жіберуге құқығы жоқ.

Рауан ЕСЕНКЕЛДІҰЛЫ.

САНДЫҚТАҒЫ СӨЗ

Әмра – дос, жолдас.
Әнжам – ер-тұрман, ат сайманы әбзелі.
Әңгір – дабыл ұратын таяқ. Шу, бос айқай.
Әрбіле – азғыру, теріс оқыту, айныту.
Әребек – әйелдер мұрнына таққан сырға.
Әрем – тыныштық, дамыл.
Әсәд – арыстан.
Әсбат – дәлел, растық, сену, куәландыру.
Әсбі-абы – су жылқысы.
Әсемсал – ғажап, тамаша, кербез, сұлу.
Әспе – бұзақы.

ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ТЕСТ

Өуретпен не көрдіңіз?

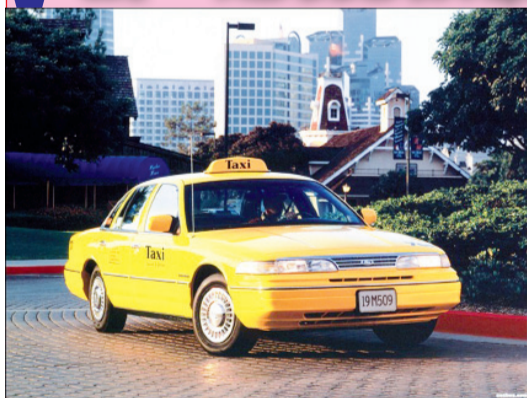
Ұл мен қыз – сіз романтиксіз. Шексіз де мөлдір махаббаты қалайсыз. Өзіңіздің қарым-қатынасыңызды қалай құруды, ұрыс-керіс болдырмау жолдарын білесіз. Ғажайып махаббат пен бақыт құрастырушысысыз.
Бас сүйегі. Сіз жұмбақ, құпия, тылсымға толы әлемді жақсы көресіз. Өзіңіз де жұмбақ жансыз, Сізге ешкімнің тісі батпайды. Бойыңызда үнемі айтып

жеткізгісіз бірдеңе жатады.

Шарлар – арман. Сіз армандағанды, бәрінен бұрын оны шындыққа айналдыруды, жүзеге асыруды жақсы көресіз.

Құстар – бостандық. Сіз өзіңізді үнемі еркін адам сезінесіз. Мына әлемді, өмірді сүйесіз. Қырандай еркін, тауыстай тартымдысыз. Алдыңыздан барлық есік ашық тұрады.

ОЛ – МИЛЛИОНЕРДІҢ БАЛАСЫ

Қаладағы атақты миллионер таксимен келе жатады. Ол таксиге бір артық, бір кемсіз тура километр есептегіш көрсеткендей ақы төлейді.

Таксист:

– Мен күні кеше ғана сіздің ұлыңызды жеткізіп салдым. Ол маған шай пұлға 100 доллар қалдырған еді.

– Енді не дейсіз? Ол – миллионердің баласы, ал мен жетімекпін, – деп жауап қатты бай.

Тапқан табысына тері сіңген жан ғана байлықтың бағасын біледі.

25% жеңілдікпен жазыл!

Газет – халықтың көзі, құлағы һәм тілі. Алаш қайраткері Ахмет Байтұрсынұлы айтқандай, адамға көз, құлақ, тіл қандай керек болса, халыққа газет сондай керек. Қазір елімізде мемлекеттік мерзімді баспасөздерге жазылу аяқталды. Десек те, біздің «Алатау» газетіміз халықтың сұрауы бойынша, бағасы **25% жеңілдікпен** «Өз сүйікті газетіңе жазыл» акциясын ұйымдастырып отыр. Сіздің енді кез келген «Қазпошта» бөлімшесінде еш кедергісіз «Алатауға» жыл соңына дейін жазылып, ұтысқа ие болу мүмкіндігіңіз бар.

НАҚЫЛ СӨЗДЕР

Өз пайданды ойлама – ел пайдасын ойла: өз пайдан соның ішінде.

Жылуы жоқ жүрек –
Көрінеді тілден түйсік, білімде.

Көп ойлап, жақсы сөйле нұсқа болсын,
Қайтарар жауабың да қысқа болсын.

Адамды білім сақтайды.

Әділдік әкімдіктен күшті.
Сөздің де уы бар.
Түзу қисықпен жараспас,
Ез игіге қараспас.

Жақсылардың ісін өсекшілер бұзады.

Қыңыр сөз – күйдіргі.

Қылыш елді күзейді,
Қалам елді түзейді.

Жүсіп БАЛАСАҒҰН.

БІЛЕ ЖҮРІҢІЗ

Қазақы күн райын болжау тәсілі

ӨЛАРА

Ескі ай бітіп, жаңа ай туғанға дейінгі аралық. Аспанда ай көрінбейтін кез. Өларадағы ауа райы, туар айда қайталаанады деген тәжірибе қалыптасқан. «Өларада жауын-шашын болса, туар айда жауынды-шашынды болады» – дейді халқымыз. Бұл болжам әрқашан қатесіз келіп отырған.

АМАЛ

Жыл он екі айда айналып соғып тұратын ыстық пен суықты, қар мен жаңбырды, жел мен боранды халық бір сөзбен «Амал» деп

атаған. Яғни жылдың әр мезгілдеріндегі табиғат құбылыстарының өткінші әрі тосын, аз уақытта болып өтетін өзгерісі мен көрінісін және оның бірнеше түрлерін айтқан. Ұлттық сандық ұғымда жеті амал бар. Олар: 1.Күннің тоқырауы. 2.Қарашаның қайтуы. 3.Үркердің батуы. 4.Мұздың қатуы. 5.Киіктің матауы. 6.Қыс тоқсан. 7. Ай тоғымы.

ҚҰСҚАНАТЫ

Наурыз айының соңғы күндерінде жыл құстары да ұшып келе бастайды. Құстардың келуімен қар аралас жаңбыр, суық жел тұрады. Мұны ел «құсқанаты» деп атап, амалға жатқызған.

АЛАСАПЫРАН

Көктемде, наурыз айында, кейде сәуір айында қар күрт еріп, жер лайсаң болып, шаруашылыққа қиын күндер туады. Осындай жайсыз, қолайсыз мерзімді «аласапыран» дейді.

БЕСҚОНАҚ

Жыл аяғында, яғни наурыз айының 17-21 күндері аралығында болатын жауынды-шашынды күндер. Бұл – әр жылы соғып өтетін суық әрі лайсаң мезгіл. Жұрт бесқонақтан қатты сақтанып, күтініп отырған.

ҚҰЛАҚҚАҒЫС!

Құрметті оқырмандар! Акция мерзімі редакция алқасының шешімі бойынша мамыр айына дейін ұзартылғандығын хабарлаймыз. Әлі де газетке жазылып, ұтыс иеленуге мүмкіндіктеріңіз бар.

«АЛАТАУ» – ХАЛЫҚҚА ЕҢ ЖАҚЫН БАСЫЛЫМ

ЖАЗЫЛУ БАҒАСЫ:

РЕДАКЦИЯ АРҚЫЛЫ

3 айға – 600 теңге.

6 айға – 1200 теңге.

ОБЛЫСТЫҚ БАҒЫНЫСТАҒЫ

ҚАЛАЛАР ҮШІН

3 айға – 858, 63 теңге.

6 айға – 1717, 26

АУЫЛ ТҰРҒЫНДАРЫНА

3 айға – 914, 49 теңге.

6 айға – 1828, 98 теңге.

ЦЕНА ПОДПИСКИ:

С РЕДАКЦИИ

3 месяца – 600 тенге.

6 месяцев – 1200 тенге.

ДЛЯ ГОРОДА

НЕОБЛАСТНОГО ЗНАЧЕНИЯ

3 месяца – 858, 63 тенге.

6 месяцев – 1717, 26 тенге.

ДЛЯ СЕЛЬСКОГО

НАСЕЛЕНИЯ

3 месяца – 914, 49 тенге.

6 месяцев – 1828, 98 тенге.

Индексі: 16534

Редакция алқасының төрағасы - ЫРЫМ КЕНЕНБАЙ

Баспахана директоры
Бақберген ТҮКІБАЕВ

Бас редактор
Айтақын БҰЛҒАҚОВ

Редакция алқасы:

Шынар ЖЕҢІСҚЫЗЫ – редактордың орынбасары
Гүлназ ЕРДАУЛЕТОВА – тілші
Данагүл БЕРКЕТ – тілші
Ақбаян АҚЫБАЕВА – тілші

Кезекші редактор: Ш.ЖЕҢІСҚЫЗЫ.

Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 2007 жылғы 27 тамызда тіркеліп, № 8639-Г куәлігі берілген.

Газет аптасына бір рет, жұма күні шығады. Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнама мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үйде "Алматы-Болашақ" АҚ филиалы "Офсет" баспаханасында басылады.

Редакция мекенжайы: 040000, Талдықорған қаласы, Қабанбай батыр көшесі, 32 үй, екінші қабат.

Телефондары: 8(7282) 41-11-70, 41-11-42; факс: 41-09-29
E-mail: alatau_offset@mail.ru
E-mail: www.alatau.kz@mail.ru

Газет 07. 08. 2001 жылдан бастап шығады.

Таралымы 8098
Тапсырыс №511

Индекс 15534

Құрылтайшы
"АЛМАТЫ-БОЛАШАҚ" АҚ